

ROVARTANI LAPOK

HAVI FOLYÓIRAT

KÜLÖNÖS TEKINTETTEL A HASZNOS ÉS KÁRTÉKONY ROVAROKRA

XXIII. KÖTET. 1916 MÁJUS—AUGUSZTUS. 5—8. FÜZET.

DR. BRANCSIK KÁROLY
1842—1915.

Dr. Brancsik Károly.

1842 – 1915.

Irta: DR. PAZSICZKY JENŐ.

HERMAN OTTÓ és SZÉPLIGETI GYŐZŐ után DR. BRANCSIK KÁROLY! Mintha a XX. században világszerte dúló nagy világháború ezernyi-ezer áldozatja nem volna elég, a világhírű magyar természettudósok sorában is oly bőségesen arat a halál!

Mert DR. BRANCSIK KÁROLY valóban nagy szellem volt, a ki nemcsak tulajdonképeni élethívátását, vármegyei főorvosi tisztét látta el elismerésre méltó buzgalommal, de mint kiváló természettudós, bel- és külföldi összeköttetései révén nemcsak a zoologia, de a botanika terén is egyike volt hazánk s egyúttal a külföld legjelesebbjeinek. Mint ilyen számos tudományos társaságnak volt tagja, ő alapította meg a Trencsénvármegyei Természettudományi Egyletet s ugyancsak az ő lelkes buzgalma adott létet a Trencsénvármegyei Múzeum-Egyesületnek is. Gyűjteményei közül az első helyet a Coleopterák foglalják el 35000 fajjal és mintegy másfélszázezer példánnyal, Conchyliái közel 12000 fajt számlálnak, a Trencsénvármegyei Múzeum-Egylet részére adományozott növénygyűjteményében közel 8000 a fajok száma, Orthopterái több mint 1000, Hemipterái pedig majd 2000 fajra rúgnak s valamennyien fényesen bizonyítják példátlan szorgalmát, melylyel ezt a rengeteg mennyiséget össze tudta gyűjteni és nagy tudását, melylyel ezeket nemcsak összeállította, de jelentékeny részben tudományosan fel is dolgozta. Mert hisz a Coleopterák között több mint 150, az Orthopteráknál mintegy 105, a Molluscák között pedig közel 80 az általa leírt új fajok és fajváltozatok száma, melyeknek típusai legnagyobb részben gyűjteményében találhatók. A mi pedig Trencsén vármegye faunáját és flóráját illeti, az éppen az ő buzgalma folytán az ország legismertesebbjei közé számítható s e tekintetben elég egyszerűen utalni a felsorolások azon szinte végtelen sorozatára, a melyek DR. BRANCSIK tudományos működésének ékes bizonyságait: a Trencsénvármegyei Természettudományi Egylet Évkönyveit 1878-tól 1910-ig részletes aprólékossággal betöltik! Különös említést érdemelnek gyűjtő kirándulásainak a most említett Évkönyvekben megjelent leírásai, melyek legtöbbször történeti és természeti vonatkozásokkal kapcsolatban tartalmazzák a gyűjtött faunisztikai és florisztikai anyag ismertetését s így bár első sorban a tudományos világnak készültek, a nem szakavatottak részéről is élvezhetők. Ha még megemlítjük, hogy DR. BRANCSIK a természettudományokon kívül szépirodalommal, költészettel, zenével és festészettel is foglalkozott, hogy e téren nyilvánosan is

előadott zenedarabjaival s határozott tehetségre valló festményeivel habár helyi, de mégis jelentős sikereket ért el s hogy mindezek mellett mint vármegyei főorvos a megye közegészségét a legtökéletsebb színvonalra emelte, előttünk látjuk őt, kinek halála nagy tehetségénél és sokoldalúságánál fogva nemcsak Trencsén vármegyét, de hazánkat, sőt az egész tudományos világot is mélyen érinti!

DR. BRANCSIK KÁROLY 1842 márczius 13-án a trencsénvármegyei Ó-Beszterczen született. Középiskoláit Zsolnán és Teschenben végezte s a természettudományok iránti hajlama már itt kezd benne kifejlődni. Főiskolai tanulmányait Bécsben, Prágában és Grácban folytatta s miután Prágában több neves entomologussal volt alkalma megismerkedni, ő maga is teljes odaadással lett azzá, annyira, hogy Grácba kerülván, pár évi ottani tartózkodása után kiadja első művét: „Die Käfer der Steiermark“, melyet nyomon követett a többi: a Berliner Entom. Zeitschrift-ben, a Rovartani Lapokban s kiválólag a Trencsénvármegyei Természettudományi Egylet Évkönyveiben, sőt a Molluscákat és a növényeket illetőleg más külföldi folyóiratokban is. 1873-ban a trencsénmegyei Beczkóra kerül mint körorvos, majd 1875-ben Trencsénbe mint járásorvos, 1878-ban vármegyei tiszti főorvossá választják, 1879-ben pedig kir. törvényszéki orvossá nevezik ki és BRANCSIK, hogy hivatalos teendői mellett a természettudományoknak is élhessen, lemond orvosi magángyakorlatáról s a természettudományok iránt érdeklődő több trencsényi ügybuzgó férfival együtt a hetvenes évek végén megalapítja a Trencsénvármegyei Természettudományi Egyletet, melynek eleinte titkára, később alelnöke, majd pedig elnöke lett. Mint ilyen gyűjt, ír, felolvas és felolvastat s kizárólag az ő érdeme, hogy ezen egyletnek 1911-ben az ugyancsak általa megalkotott Trencsénvármegyei Múzeum-Egyesületbe történt beolvadásával ez utóbbi egyesület megkezdhette tudományos működését.

Nagyban hozzájárult DR. BRANCSIK tudományosságának fokozásához és hírnevének emeléséhez az a gazdag faunisztikai anyag, melyet a kilenczvenes évek elején a Madagaszkárral szomszédos Nossibé szigetről és környékéről egy FREY nevű kereskedő juttatott időnként kezéhez. Egymást érik a felsorolások néhány új faj leírásával tarkítva, majd jönnek az önálló leírások, melyekben tömör latin nyelven egész sereg új Coleopterát, Orthopterát, Molluscát ír le BRANCSIK s az Évkönyvhöz mindig néhány tábla függelékkel csatol saját mesteri, aprólékos finomságú rajzaival. Tudományos cikkei, melyek a nevezett Évkönyv csereösszeköttetései révén a világ minden részébe eljutottak, egyszeriben még híresebbé teszik nevét, egyre-másra kapja az érdekes anyagot Ázsiából, Afrikából, Amerikából és Ausztráliából egyaránt és a Trencsénvármegyei Természet-

tudományi Egylet Évkönyvei jó ideig szinte tömve vannak új és érdekes leírások anyagával.

Külön megemlítendőnek tartom, hogy BRANCSIK a Magyar Nemzeti Múzeum megbízásából a FENICHEL SÁMUEL által Új-Guineában gyűjtött Molluskákat is feldolgozta („Contributiones ad faunam Molluscarum insulae Papua“ cím alatt az 1894/95. Évkönyvben) s hogy még előzőleg, 1890-ben a Matematikai és Természettudományi Közlemények XXIV. kötetének 1. számában a „Trencsén vármegyében található Molluscák rendszeres összeállítását“ adta, szokása szerint számos új faj és fajváltozat leírása s finom képei kapcsán.

Élete utolsó éveit kizárólag a Trencsénvármegyei Múzeumnak szentelte, ennek gyűjteményeit rendezte, de nemcsak a szoros értelemben vett természettudományi gyűjteményeket, hanem a régészeti, néprajzi és numizmatikai gyűjteményeket, melyek szorgalma és tudása révén a szakembert is meglepő pontos rendszerbe foglalva nemcsak tanulmányozásra, de oktatásra is minden tekintetben alkalmasak.

Páratlan munkabírást semmi sem bizonyítja jobban, mint hogy a Trencsénvármegyei Múzeum-Egyesület 1914. évi Értesítőjében kiadott értekezéseit már mint ágyban fekvő beteg írta s hogy a mikor csak tehetett, fájdalmai enyhültével, dolgozószobájába ment, hol kedvencez Coleopteráit rakosgatva, hol pedig a Múzeum részére érkezett újabb anyagot preparálva, rendezgetve tölti idejét.

Elévülhetetlenek még DR. BRANCSIK érdemei Dalmácia, Bosznia és Herzegovina faunájánál és flórájának ismerete szempontjából, mert ezen vidékeket kétszer is beutazta, bőséges anyagot gyűjtött és gyűjtésének eredményét részint a Trencsénvármegyei Természettudományi Egylet Évkönyveiben, részint külföldi folyóiratokban részletesen ismertette.

Meghalt 1915 november 18-án, neve és emléke azonban élni fog mindnyájunkban, kik megtanultuk szeretni a természetet s annak minden szépségeit!

*

BRANCSIK érdemeit több szaktudós azzal ismerte el, hogy számos állatot és növényt az ő nevééről neveztek el, így SAUSSURE az ájtatos sáskák egy nemét *Brancsikia*-nak keresztelte, HOLUBY pedig *Leontodon Brancsiki* néven egy növényt nevezett el róla.

A BRANCSIK nevét viselő, valamint az általa leírt fajok neveit e helyen nem sorolhatom mind fel, elég ha rámutatok arra, hogy hazánk faunájából a következő bogarakat írta le:

Leptusa alpicola és *flavicornis*, *Metoponcus tricolor*, *Liodes bicolor*, *Orchesia blandula*, *Polydrosus carpathicus*, *Stomodes gyrosicollis* var. *gracilior*, *Liosoma carpathicum* és var. *ruficollis*, *Gaurotes excellens*, Ro-

salia alpina var. *pausa*, var. *hamata* és ab. *serrata*, *Chrysomela inexpl-cabilis*, *Melasoma populi* ab. *rufina*.

*

Rovartani vonatkozású munkái:

I. Gyűjtőkirándulások.

(Ebben a rovatban azok a munkák foglaltatnak, melyek egyebek mellett a DR. BRANCSIK KÁROLY által tett kirándulásokon gyűjtött vagy megfigyelt rovarok, csigák és növények felsorolását is tartalmazzák).

1. Eine Excursion auf den Kriván in Ungarn. (Deutsche Ent. Zeitschr. 1876, p. 314).

2. Ein Ausflug auf den Mincsov. (Trencsénvármegyei Természettudományi Egylet Évkönyve. II, 1879, p. 25).

3. Zoologisch-botanische Wanderungen:

I. Am Rajeczker Klakgebirge. (l. c. III, 1880, p. 61).

II. Im Badeorte Koritnica. (l. c. IV, 1881, p. 69).

III. Ein Tag am Berge Chocs. (l. c. IV, 1881, p. 75).

IV. Ausflug auf die „Malenicza“ im Pruzsinaer Thale. (l. c. V, 1882, p. 75).

V. In Trencsén-Teplicz. (l. c. VI, 1883, p. 59).

VI. In der Maninschlucht. (l. c. VII, 1884, p. 77).

VII. Im Bade Rajecz-Teplicz. (l. c. VIII, 1885, p. 21).

VIII. Am Löwenstein. (l. c. IX, 1886, p. 87).

4. Reise an der Küste Dalmatiens im Jahre 1885. (l. c. VIII, 1885, p. 45).

5. A ledniczi várrom. (l. c. XI—XII, 1889, p. 1—7).

6. Sammelausflug nach Bosnien im Jahre 1888. (l. c. XI—XII, 1889, p. 36).

7. Két kirándulás a Strazsó hegységbe Zliechó közelében. (l. c. XIII—XIV, 1891, p. 1—9).

8. Durch das Trencséner Comitát. (l. c. XV—XVI, 1893, p. 135).

9. Ein Ausflug auf Nachbargebiet. (l. c. XVII—XVIII, 1895, p. 90—99).

10. Fünf Tage Pionierdienst im Interesse der Touristik. (l. c. XVII—XVIII, 1895, p. 176—190).

11. Sechs Wochen durch Dalmatien, Herzegovina u. Bosnien. (l. c. XXVII—XXVIII, 1905, p. 136—184).

II. Coleoptera.

1. *Metoponcus tricolor* n. sp. (Berliner Entom. Zeitschr. XIV, 1870, p. 418).

2. Die Käfer der Steiermark — Graz, 1871, p. 1—114.

3. Neue Coleopteren aus Ungarn. (Berl. Ent. Zeitschr. XVIII, 1874, p. 224—231).
4. Trencsén vármegye téhelyröpüinek felsorolása. (Tr. vm. Tud. Egly. Évk. II, 1879, p. 1).
5. I. Toldalék Trencsén megye téhelyröpüinek felsorolásához. (l. c. V, 1882, p. 64).
6. II. Toldalék Trencsén vármegye téhelyröpüinek felsorolásához. (l. c. IX, 1886, p. 84).
7. Winke über das Vorkommen von *Pachyta excellens* Brancsik. (l. c. XIII—XIV, 1891, p. 47—48).
8. Beiträge zur Kenntniss Nossibé's und dessen Fauna, nach Sendungen und Mittheilungen des Herrn P. Frey I. (l. c. XIII—XIV, 1891, p. 123—167).
9. Beiträge zur Kenntniss Nossibé's . . . II. (l. c. XV—XVI, 1893, p. 202—258, rajzokkal és színes ábrákkal).
10. Coleoptera nova Africana. (l. c. XIX—XX, 1897, p. 108—131, 1 táblával).
11. Conchylia és Coleoptera gyűjtemény. (A magyar orvosok és term. vizsg. XXIX. vándorgyűl. munkál. 1898, p. 216—218).
12. Additamenta ad faunam Coleopterorum Comitatus Trencsén. (l. c. XXI—XXII, 1899, p. 39—42).
13. Aliquot Coleoptera nova Russiae asiaticae. (l. c. XXI—XXII, 1899, p. 97—105, 1 táblával).
14. Additamenta ad faunam provinciae Russiae asiaticae Transcaspia. (l. c. XXI—XXII, 1899, p. 106—134).
15. Ritka vendég Algirből. (Rov. Lap. VI, 1899, p. 128).
16. Ritka életszívósság. (l. c. VI, 1899, p. 131).
17. A fecskefészkek lakói. (l. c. p. 150).
18. Silpha bőség. (l. c. p. 151).
19. Leptidea brevipennis. (l. c. p. 171).
20. Hazánk új Liosoma-faja. (l. c. VI, 1899, p. 194).
21. Coleoptera torzok. (l. c. VII, 1900, p. 55—59, rajzokkal).
22. Enumeratio Coleopterorum in Comitatu Trencsén. (Tr. vm. Tud. Egly. Évk. XXVII—XXVIII, 1905, p. 9—116).
23. Additamenta ad enumerationem Coleopterorum Comitatus Trencsén. (l. c. XXIX—XXX, 1907, p. 35).
24. Rovargyűjteményeim. (l. c. p. 60—79).
25. Adatok Trencsén vármegye Coleoptera faunájához. (Rov. Lap. XIV, 1907, p. 58).
26. Toldalék Trencsén vármegye Coleoptera Faunájához. (Tr. vm. Tud. Egly. Évk. XXXI—XXXIII, 1910, p. 13—27).
27. Species et varietates novae Coleopterorum exoticorum ac palaeartiorum. (l. c. p. 176—190, 1 táblával).

28. Coleoptera nova. (Tr. vm. Múzeum Egly. Értesítője. 1914, p. 58—69, rajzokkal).

III. Orthoptera.

1. Beiträge zur Kenntniss Nossibé's . . . I. (Trtud. Egly. Évk. XIII—XIV, 1891, p. 166—167).

2. Beiträge zur Kenntniss Nossibé's . . . II. (l. c. XV—XVI, 1893, p. 255—258).

3. Orthoptera nova africana. (l. c. XV—XVI, 1893, p. 175—200, 5 táblával).

4. Species nova generis Marmessoidea Necroscidarum. (l. c. XV—XVI, 1893, p. 201).

5. Orthoptera quaedam nova africana et australica. (l. c. XVII—XVIII, 1895, p. 243—262, 3 táblával).

6. Series Orthopterorum novorum. (l. c. XIX—XX, 1897, p. 52—85, 3 táblával).

7. Közép-Afrika Orthoptera faunájához. (l. c. XXI—XXII, 1899, p. 180—185).

IV. Hemiptera.

1. Trecsén megye Hemipteráinak felsorolása. (Tr. vm. Termtud. Egly. Évk. I, 1878, p. 29—33).

2. Adatok Trecsén megye Hemiptera faunájához. (l. c. III, 1880, p. 23—30).

3. Adatok Trecsén megye Hemiptera faunájához. I. Toldalék. (l. c. IX, 1886, p. 55—56).

4. Additamenta ad faunam Comitatus Trecsén — Hemiptera. (l. c. 44—46).

5. Beiträge zur Kenntniss Nossibé's . . . I. (l. c. XIII—XIV, 1891, p. 165—166).

6. Beiträge zur Kenntniss Nossibé's . . . II. (l. c. XV—XVI, 1893, p. 247—255).

7. Adatok Magyarország faunájához — Hemipterák Fiume környékéről. (l. c. XV—XVI, 1893, p. 97—99).

8. Adatok Magyarország faunájához — Trecsénvm. Hemipterák. (l. c. p. 108).

V. Hymenoptera.

1. Beiträge zur Kenntniss Nossibé's . . . I. (Tr. vm. Termtud. Évk. XIII—XIV, 1891, p. 158—160).

2. Adatok Magyarország faunájához — Trecsén vármegye Hymenopterái. (l. c. XV—XVI, 1893, p. 99—107).

VI. Diptera.

1. Trencsén vármegyében talált Dipterák. (Tr. vm. Termtud. Egyl. Évk. XXXI—XXXIII, 1910, p. 127—158).

VII. Lepidoptera.

1. Beiträge zur Kenntniss Nossibé's . . . I. (Tr. vm. Termtud. Egyl. Évk. XIII—XIV, 1891, p. 161—164).

2. Sphinx Nerii L. (l. c. p. 170).

Adatok a *Pieris napi* L. és változatainak elterjedéséhez.

Irta : DR. KERTÉSZ ÁBA.

A múlt évben sikerült *Pierida*-gyűjteményemet egy nagyon ritka válfajjal gyarapítani, melyről küldője: WILLIAMS REIFF tanár Bostonban azt állítja, hogy európai gyűjteményben alig lesz feltalálható. E ritka vendég a *Pieris napi* L. var. *hulda* Edw. Mielőtt erről a ritkaságról megemlékeznék, úgy a törzsfajról, mint gyakrabban előforduló változatairól kell egyetmást elmondanom.

Hazánkban a *Pieris* nemnek öt képviselője honos és pedig a *Pieris brassicae* L., *rapi* L., *napi* L., *Ergane* HBN. és *Manni* MAYER. Ezek közül a *napi* L. kelti fel leginkább az entomologus érdeklődését, egyrészt tetszetős és érdekes változataival, másrészt kiterjedt földrajzi elterjedésével. Míg a többi négy faj inkább a melegebb éghajlat felé terjed és északra mindinkább gyérül, addig a *napi* L. jól érzi magát egyaránt Észak-Afrika és Itália tikkasztó napsugarai fényében és a sarkkör éjfélkor is világossággal teljes, de hűvös s a fagyponthoz alig néhány fokra emelkedő légkörében. Nálunk kikeletkor a *rapae*-val majdnem egy időben jelenik meg, azonban úgy tapasztaltam, hogy fajrokonát mégis némileg megelőzi.

Ha márczius bekezdő napjai verőfényesek, előtűnik csakhamar és 10—15-e körül már rendszeren láthatjuk árkok mentén, déli hegylejtőkön motolázó repüléssel irámlani a langyos levegőben, majd lecsapni valamely napsütötte helyre s ott kiterjesztett szárnyakkal süt-kérezni.

Hazánkban három ivadéka van márcziustól októberig. Az első ivadék kifejezetten különbözik a másodiktól; a második és harmadik alig különböztethető meg egymástól. Az első ivadék (a *Pieris napi* L.), kisebb, szárnyai hegyesebbek, feketés rajza nem oly sötét, mint a nyári II. (*P. napaeae* Esp.) és III. ivadéké. A legjellemzőbb különbséget azonban a hátsó szárny fonák oldalán találjuk. A hátsó szárny

fonákja többé-kevésbé sárga színű, csak nagy ritkán fehér (ab. *subtus alba*). Az erek ugyancsak sárgák; ezek mentén azonban a szárny-tövétől kiindulólág a sárga alap sötét szürkés-zöld szemcsékkal sűrűn behintett, mely a II. ivadéknál gyér, sőt teljesen is hiányzik (ab. *meridionalis* RÜHL). A *Pieris napi* L. erősen hajlik aberrációkra, különösen az első ivadék. Érdekes minő irányt követ tulnyomó részben az aberrálás. A hímek az által, hogy sötét rajzuk elmosódik vagy eltűnik, az albinizmus felé hajlanak (ab. *impunctata* RÖBER); a nőstények ellenkezőleg a rajz elsötétedése és terjedtebb volta, valamint a fehér színnek sárgásba való hajlása következtében a melanizmus felé közelednek (ab. *flavescens* WAGNER, *interjecta* RÖBER, *meta* WAGN. = *radiata* RÖBER). Ezen aberrációk bárhol előfordulhatnak, de különösen gyakran találhatók a Bécs környékét övező Előalpokban s különösen Mödling környéke tett nagy hírnévre szert e tekintetben.

Földrajzi elterjedése rendkívül nagy, mint már említettem Afrika északi partjától végig egész Európán, behatol mélyen a sarkkörbe, azonkívül lakja Ázsia északi, középső és keleti részét; elterjedt az északamerikai államokban, mint Kanadában, Labradorban és Alaszkában is.

A mint nem akadályozzák elterjedését a szélességi fokok északon elterült vidékei, éppen oly életvidoran repül jelentékeny tengerfeletti magasságban is. Magam például még 2600 m. magasságban elég gyakran találkoztam vele az Alpokban (ab. *Bryoniae* O.).

Ezen faji sajátosságából, hogy úgy délen, mint északon, sőt jelentékeny tengerfeletti magasságban is megtalálja létfeltételeit, arra lehet következtetni, hogy a viszonyokhoz való hozzászokása (acclimatizációja) jelentékeny s ezen körülményből, valamint aberráló hajlamából magyarázható meg, hogy különböző kozmikus tulajdonsággal bíró helyeken jellegzetes és állandó helyi alakjai váltak ki.

Ezen helyi alakok kifejezetten különböznek a törzsalaktól és állandóak. De ezeken a helyeken a faj mindig csak egy ivadékban lép fel, megfelelően a kozmikus viszonyoknak, azaz vagy az északi szélességnek, vagy a tenger feletti magasságnak. A helyi alakoknál a hímek szintén némileg sötétebben rajzoltak, de itt is a nőstények mutatják a jellegzetes elváltozást, mely ugyancsak a melanizmus felé való hajlásban nyilvánul, még pedig fokozottabb mértékben mint a már említett aberrációknál. Ilyen helyi alak az Alpokban, Norvégiában és hazánk magasabb hegyein repülő var. *Bryoniae* O. és a Kamcsatkában honos var. *Kamtschadalis* BANG-HAAS. A törzsalak és a var. *Bryoniae* O. közötti átmeneti helyi alak pedig a déli Oroszországban, Szibériában és az Altáj-hegységben előforduló var. *intermedia* KRUL. Mindannak daczára, hogy a helyi alakok már elsötéted-

nek, további melanizmus folytán újabb aberrációkat képeznek, mint az *ab. obsoleta* RÖB. és *concolor* RÖB.

Ezek felsorolása után hajózzunk át képzeletben Amerikába és foglalkozzunk néhány perczig az ottani *Pieris napi*-val. Földrajzi elterjedéséről már szoltottam, azért áttérek első sorban alakváltozatra. A törzsalak Amerikában is a II., azaz nyári ivadék, mely nálunk előforduló törzsalaktól alig mutat eltérést; feltűnő azonban, hogy Amerikában az első ivadék teljesen rajznélküli fehér és hátsószárnyainak fonákján a jellegzetes sötét szemcsészet hiányzik. Ezt az első ivadékot *ab. oleracia* HARRIS-nak nevezzük, mely szintén aberrál és a melanizmus felé hajlik mint pl. az *ab. virginensis* EDW. és *palida* SCUDD.

Az északi részeken Amerikában is csak egy ivadékban lép fel a *napi* és ez megfelel a mi egyivadékú alakunknak a var. *Bryoniae*-nak. Így is nevezik, eltekintve a Labradorban honos alaktól, mely a var. *frigida* SCUDD. nevet viseli, és lényegben nem egyéb, mint világosabb *Bryoniae* O.

A *frigida*-ra hasonlító, lényegesen kisebb és Alaszkában a *Bryoniae*-val együtt repülő nagyon ritka alak a var. *hulda* EDW. Az én *hulda*-példányaim a Bering-tengerben lévő Pribelof szigetről valók, az 55–60 szélességi fokok közötti területről, a mi európai fogalom szerint megfelel a Stockholm és Krisztiania közötti szélességnek. Megjegyezni való még, hogy a *Pieris napi* L. Amerikában gyérebben fordul elő, mint a palearktikus tájban, sőt nem tölzünk, ha azt mondjuk, hogy sokkal ritkább.

Ha ezen rövid tárgyalás után végig nézünk a térképen és látjuk azt az óriási területet, melyen a *Pieris napi* L. honos és végig szemléljük a helyrajzi viszonyokat mint váltakozik sík, domb, havas, oceán, déli és északi földrész ezen területen, önkénytelenül két kérdés merül fel előttünk és pedig: mi lehet az oka annak, hogy egy lepkefaj két oly kontinensen honos, melyeket oceánok választanak el egymástól? Ez az egyik, a második pedig: hogy a palearktikus területen repülő *Pieris napi* L. egy fajt képez-e az Amerikában honossal? Az első kérdésre legegyszerűbben azt felelhetnők, hogy behurezolták Amerikába, mint 1860-ban a *Pieris rapae* L.-t. De erre adataink nincsenek és amerikai entomologusok sem tudnak ilyeneket felhozni. Közel áll tehát a feltevés, hogy a *Pieris napi* L. Amerikában is ősidőktől honos. Miből lehet ezt az állítást következtetni? Elfogadható okok bizonyítják azt, hogy Ázsia keleti és Amerika nyugati része, melyet most a Bering-tenger választ el egymástól, összefüggött, ha máshol nem, legalább azon részen, hol a Bering-szoros közékük ékelődik. Ezen állítás bizonyítására a geologiai adatokon kívül lepkefannisztikai adatok is szólnak.

Amerika Pierida-faunája nagyban hasonlít a palearktikus faunához, előfordulnak Amerikában *Euchloë*-fajok, melyek nálunk Észak-Afrikában, Dél-Európában és Ázsiában honosak és a mi különösen érdekes, hogy előfordul egy *Midea*-faj, mely nemnek Khinában és Japánban is van képviselője.

Van Amerikában tíz *Erebia*, pedig ismeretes, hogy az *Erebia* specziálisan palearktikus nem. Továbbá három Parnassida: *Smintheus* Edw., mely a mi *Phoebus* (*Delius*)-fajunkhoz tartozik s tudvalévő, hogy a *Phoebus* Kamcsatkában is repül; továbbá *Clodius* és *Eversmanni*, melyek a palearktikus *Clarius*-csoporthoz tartoznak, melynek egyes alakjai Kelet-Ázsiában honosak.

De különösen érdekesen látszik bizonyítani a tényt, hogy a *P. Eversmanni* úgy az Amur torkolata körül fekvő ázsiai részeken, mint a szemben lévő amerikai parton, így Alaszkában is egyaránt honos. Arra a kérdésre, hogy a két kontinensen előforduló *Pieris napi* L. egy fajt képez-e vagy sem, azt hiszem könnyebb feleletet adni.

Anatomiai különbség a kettő között nincs. Morphologiai eltérés a törzsalak között szintén nincs, csak egyes helyi alakok között, de van összevágó egyenlőség is, mit bizonyít a két kontinensen hasonló magasságban található var. *Bryoniae* O. egyöntetűsége. Hogy a helyi alakok morfológiai szempontból különböznek egymástól, ez negatív bizonyító erővel nem bírhat oly fajnál, mely egész földrajzi elterjedésében mindenütt alkalmazkodik a helyi és kozmikus viszonyokhoz. Azt lehet ugyan mondani és pedig jogosan, hogy csak abban az esetben mondhatjuk ki kétséget kizáróan a faj egységét, ha nemcsak a lepke, de a hernyó, báb és pete sem mutat eltérést.

Erre feleletet ad RÖBER, ki SEITZ nagy művében feldolgozta a palearktikus és amerikai Pieridákat és a *Pieris napi* L. fejlődési állapotait mindkét helyen leírja. Csak a hernyó leírásánál találhatunk némi színelterést; ugyanis a palearktikus *Pieris napi* L. hernyójának színe piszkos zöld, az amerikai hernyó pedig barnás-zöld, a többiben úgy a hernyó, valamint a báb és pete teljesen összevágó. Ismeretes azonban, hogy színelterések előfordulhatnak bármely fajnál, úgy a hernyónál, mint a bábnál is, a nélkül, hogy a kifejlett lepkénél különbséget fedezhetnénk fel. S így a mondottak alapján azt hiszem, hogy nem csalódom, ha kimondom, hogy az Amerikában repülő *Pieris napi*-t méltán tarthatjuk a miénkkel egy és ugyanazon fajnak.

Isaszeg és környékének nagylepkéi.

(Enumeratio Macrolepidopterorum circa Isaszeg collectorum).

Összeállította : ULBRICH EDE.¹

Papilionidae.

1. *Papilio Podalirius* L. IV. 26—V. 28, VI. 29—VIII. 27. Communis.
2. — *Machaon* L. IV. 6—IX. 11. Frequens; in pluribus generationibus insequentibus.
3. *Thais Polyxena* SCHIFF. IV. 26—VI. 9. Frequens.
4. *Parnassius Mnemosyne* L. V. 26—VI. 2. Non rarus.

Pieridae.

5. *Aporia crataegi* L. V. 20—VII. 4. Valde communis.
6. *Pieris brassicae* L. V. 14—IX. 9. Frequens.
7. — *rapae* L. III. 30—X. 18. Communis.
8. — *napi* L. IV. 25—X. 18. Frequens.
9. *Pieris Daplidice* L. IV. 2—V. 9, V. 29—IX. 30. Non rara.
10. *Euchloë cardamines* L. IV. 26—VI. 9. Communis.
11. *Leptidia sinapis* L. IV. 26—VI. 12, VI. 21—VIII. 31. Valde frequens.
12. *Colias Hyale* L. V. 6—X. 10. Communis.
13. — *Chrysotheme* ESP. VII. 28—VIII. 30. Rarior.
14. — *Edusa* F. V. 6—22, VII. 6—XI. 6. Satis frequens.
15. — *Myrmidone* ERP. VI. 1—IX. 26. Non rara.
16. *Gonopteryx rhamni* L. III. 22—V. 22, VI. 25—IX. 18. Communis.

Nymphalidae.

17. *Apatura Iris* L. VII. 12—25. Rarior.
18. — *Ilia* ab. *Clytie* SCHIFF. VI. 23—VII. 14. Non frequens.
19. *Pyrameis Atalanta* L. VI. 12, VII. 4—X. 9. Satis frequens.
20. — *cardui* L. V. 10—IX. 19. Communis.
21. *Vanessa Jo* L. IV. 17—V. 8, VI. 25—IX. 19. Valde frequens.
22. — *Urticae* L. IV. 26, V. 30—IX. 12. Frequens.
23. — *L-Album* ESP. VII. 2—17. Rarior.
24. — *xanthomelas* ESP. VI. 24—VII. 2. Non frequens.
25. — *polychloros* L. III. 21—V. 10, VI. 17—VII. 28. Communis.
26. *Vanessa Antiopa* L. III. 29—IV. 25, VI. 30—VIII. 23. Rarior.
27. *Polygonia C-album* L. III. 30—IV. 30, VI. 18—X. 27. Satis frequens.

¹ Lásd: Elnöki megnyitó a Magyar Entomológiai Társaság 1916. évi februárius 19-iki közgyűlésén. (Rovartani Lapok. XXIII, 1916, p. 51—58).

28. *Araschnia Levana* L. ab. *Prorsa* L. VIII. 5. Valde rara; tamen exlempum unicum observatum.
29. *Melitaea Cinxia* L. V. 26—VI. 21. Plerumque non rara.
30. — *Phoebe* KNOCH. V. 6—VI. 12, VII. 15—IX. 9. Satis frequens.
31. — *Didyma* O. VI. 30—VII. 6. Satis rara.
32. — *Trivia* SCHIFF. VI. 4—VI. 7, VII. 7—IX. 3. Nonnullis annis passim invenitur.
33. — *Athalia* ROTT. VI. 4—VIII. 30. Valde communis.
34. — *Aurelia* NICK. VI. 5—29. Non rara.
35. — *Dictynna* ESP. VI. 25—30. Nonnunquam non rara.
36. *Argynnis Selene* SCHIFF. V. 26—VI. 18. Occurrit.
37. — *Euphrosyne* L. V. 18—VI. 12. Satis rara.
38. — *Dia* L. V. 10—VI. 1, VI. 21—VIII. 30. Satis frequens.
39. — *Hecate* ESP. VI. 20. Non frequens.
40. — *Lathonia* L. IV. 26—XI. 6. Valde communis.
41. — *Aglaja* L. V. 3—VIII. 24. Nunquam rara.
42. — *Niobe* L. V. 22—IX. 3. Rarior; ab. *Eris* MEIG. Communis.
43. *Argynnis Adippe* L. VI. 17—IX. 18. Satis frequens.
44. — *Paphia* L. VI. 22—IX. 11. Valde communis.
45. — *Pandora* SCHIFF. V. 29—IX. 22. Nonnullis annis passim invenitur.

Satyridae.

46. *Melanargia Galathea* L. VI. 5—VIII. 21. Valde communis.
47. *Satyrus Circe* F. VI. 8—IX. 19. Non rara.
48. — *Hermione* L. VI. 12—IX. 18. Frequens.
49. — *Briseis* L. VII. 2—IX. 20. Frequens.
50. — *Semele* L. VI. 10—IX. 12. Communis.
51. — *Arethusa* ESP. VII. 19—IX. 18. Frequens.
52. — *Statilius* HUFN. VIII. 11—IX. 19. Satis frequens.
53. — *Dryas* Sc. VII. 16—IX. 6. Communis.
54. *Pararge* v. *Egerides* STGR. V. 23—31, VII. 9—VIII. 31.
55. — *Magaera* L. V. 20—31, VII. 14—IX. 22. Valde frequens.
56. — *Hiera* F. VIII. 6—10. Rara.
57. — *Maera* L. V. 20—VI. 8, VII. 23—VIII. 27. Communis.
58. — *Achine* Sc. VI. 4—29. Non rara.
59. *Aphantopus Hyperantus* L. VI. 21—VIII. 10. Frequens.
60. *Epinephele Jurtina* L. VI. 2—IX. 19. Communis.
61. — *Lycaon* ROTT. VI. 9—IX. 5. Frequens.
62. *Coenonympha Iphis* SCHIFF. V. 16—VI. 16, VII. 21—IX. 19. Communis.
63. — *Arcania* L. V. 13—IX. 8. Valde communis.
64. — *Pamphilus* L. V. 10—IX. 24. Valde frequens.

Erycinidae.

65. *Nemeobius Lucina* L. V. 9—26, VI. 15—VIII. 10. Saepe occurrit.

Lycaenidae.

66. *Thecla spini* SCHIFF. VI. 5—VII. 19. Communis.
 67. — *W-album* KNOCH. VI. 5—VII. Non rara.
 68. — *ilicis* ESP. VI. 5—VII. 8. Satis frequens.
 69. — *acaciae* F. VI. 12—VII. 7. Communis.
 70. — *pruni* L. VI. 7—VIII. 6. Non frequens.
 71. *Callophrys rubi* L. V. 10—VII. 16. Frequens.
 72. *Zephyrus quercus* L. VI. 16—VIII. 27. Saepe occurrit.
 73. — *betulae* L. VII. 25, IX. 5—16. Non frequens.
 74. *Chrysophanus virgaureae* L. VII. 17. Valde rara, tandem exemplum unicum observatum.
 75. — *Thersamon* ESP. V. 10—IX. 19. Nonnullis annis passim invenitur.
 76. — *dispar* v. *rutilus* WERNB. V. 28—VII. 4, VIII. 26—IX. 6. Rarior.
 77. — *Alciphron* ROTT. VI. 2—VII. 19. Satis frequens.
 78. — *Phlaeas* L. V. 10—IX. 20. Communis.
 79. — *Dorilis* HUFN. IV. 29—VI. 21, VI. 21, VII. 13—IX. 18. Valde frequens.
 80. *Lycaena Argiades* PALL. V. 8—VI. 5, VI. 21—VIII. 30. Non rara.
 81. — *Argus* L. V. 11—IX. 25. Valde communis.
 82. — *Argyrognomon* BRGSTR. V. 13—IX. 21. Frequens.
 83. — *Baton* BRGSTR. V. 6—VII. 31, VIII. 26—IX. 4. Satis frequens.
 84. — *Orion* PALL. IV. 29—VI. 7. Non rara.
 85. — *Astrarche* BRGSTR. V. 6—VI. 1, VII. 4—IX. 18. Satis frequens.
 86. — *Icarus* ROTT. V. 6—IX. 25. Valde communis.
 87. — *Amandus* SCHN. VI. 19. Rara.
 88. — *Hylas* ESP. VI. 7—VI. 26. Non frequens.
 89. — *Meleager* ESP. VI. 26—VIII. 30. Satis communis.
 90. — *Bellargus* ROTT. V. 28—VII. 5, VIII. 14—IX. 18. Communis.
 91. — *Coridon* PODA. UI. 29—IX. 19. Valde frequens.
 92. — *minimus* FUESSL. IV. 27—VI. 7. Saepe occurrit.
 93. — *semiargus* ROTT. V. 26—VI. 26. Non frequens.
 94. — *Cyllarus* ROTT. V. 6—VII. 9. Satis frequens.
 95. — *Arion* L. VI. 6—VII. 9. Rarior.
 96. *Cyaniris Argiolus* L. IV. 26—VII. 22, IX. 8—14. Communis.

Hesperiidae.

97. *Adopaea lineola* O. VI. 5—VII. 16. Satis frequens.
 98. — *Thaumas* HUFN. VI. 6—VII. 16, IX. 17—20. Communis.
 99. *Augiades comma* L. VII. 25—IX. 17. Frequens.

100. *Augiades Sylvanus* ESP. VI. 11—VIII. 18. Communis.
101. *Carcharodus lavatherae* ESP. VI. 21—VII. 29. Occurrit.
102. — *alceae* ESP. V. 6—VI. 12, VII. 4—VIII. 6. Satis frequens.
103. — *altheae* HB. V. 11—VII. 26, IX. 5. Rarior.
104. *Hesperia carthami* HB. V. 20—VII. 29. Communis.
105. — *orbifer* HB. V. 3—12, VII. 6—IX. 2. Non frequens.
106. — *serratulae* RBR. V. 22—VI. 7, VIII. 5. Satis frequens.
107. *Hesperia Alveus* HB. V. 10—IX. 8. Non rara.
108. — *malvae* L. IV. 26—VIII. 27. Valde frequens.
109. *Thanaos Tages* L. V. 6—IX. 2. Communis.

Sphingidae.

110. *Acherontia Atropos* L. V. 11—VI. 16, VII. 24—VIII. 5—22, IX. 6—X. 1. Saepe occurrit.
111. *Smerinthus quercus* SCHIFF. VI. 24—VII. 14. Non frequens.
112. — *populi* L. V. 1—VI. 30, VII. 14—VIII. 30. Communis.
113. — *ocellata* L. V. 11—17, VII. 23—VIII. 17. Frequens.
114. *Dilina tiliae* L. VII. 19—25. Rarior.
115. *Sphinx ligustri* L. VII. 2—VIII. 19. Non frequens.
116. *Protoparce convolvuli* L. VIII. 2—X. 2. Communis.
117. *Hyloloicus pinastri* L. V. 10—VI. 16. Rarior.
118. *Deilephila euphorbiae* L. V. 19—V. 24, VI. 27—VIII. 30. Frequens.
119. *Chaerocampa Elpenor* L. VI. 20—VIII. 25. Non rara.
120. *Metopsilus Porcellus* L. VI. 20—VII. 18. Non frequens.
121. *Macroglossa stellatarum* L. VI. 7—X. 2. Communis.
122. *Hemaris fuciformis* L. IV. 29—VI. 1, VIII. 13. Rarior.
123. — *scabiosae* Z. VI. 6—VI. 15, VII. 1—VIII. 20. Satis frequens.

Notodontidae.

124. *Cerura furcula* CL. V. 9—14, VII. 4—VIII. 4. Rarior.
125. — *bifida* HB. IV. 23—VI. 17, VII. 4—VIII. 6. Non frequens.
126. *Dicranura vinula* L. V. 19—VI. 25. Satis frequens.
127. *Exaereta ulmi* SCHIFF. V. 11—20. Non rara.
128. *Hoplitis Milhauseri* F. V. 28. Rara; tandem exemplum unicum observatum.
129. *Drymonia trimacula* ESP. V. 30. Rara; tandem exemplum unicum observatum.
130. — *Chaonia* HB. IV. 26—V. 1. Satis rara.
131. *Pheosia tremula* CL. V. 22—VI. 5, VIII. 21—26. Communis.
132. — *dictaeoides* ESP. VIII. 24. Rarior.
133. *Notodonta ziczac* L. VI. 8—11. Occurrit.
134. — *Phoebe* SIEBERT. V. 16—VI. 2. Satis rara.
135. — *tritophus* ESP. VI. 10. Rara.

136. *Spatalia argentina* SCHIFF. V. 5—VII, 9—VII. 11. Non frequens.
 137. *Leucodonta bicoloria* SCHIFF. V. 19—VI. 12. Rara.
 138. *Ochrostigma velitaris* ROTT. VI. 24. Rara tandem exemplum unicum observatum.
 139. *Lophopteryx camelina* L. VIII. 3, 8. Occurrit.
 140. — *cuculla* ESP. V. 26—VII. 2. Non frequens.
 141. *Pterostoma palpina* L. IV. 19—V. 16, VI. 28—IX. 4. Communis.
 142. *Phalera bucephala* L. VI. 30—VII. 6. Non frequens.
 143. — *bucephaloides* O. VII. 10—VII. 31. Rarior.
 144. *Pygaera anastomosis* L. VII. 18—IX. 1. Non rara.
 145. — *curtula* L. IV. 23—V. 22. Non rara.
 146. — *anachoreta* F. IV. 23—VII. 11. Frequens.
 147. — *pigra* HUFN. VII. 27—IX. 14. Non rara.

Thaumetopoeidae.

148. *Thaumetopoea processionea* L. VIII. 5—VIII. 16. Communis.

Lymantriidae.

149. *Hypnogymina morio* L. V. 8—VI. 17, VII. 18—VIII. 16. Communis.
 150. *Orgyia antiqua* L. VII. 1—VII. 26, IX. 12—X. 9. Frequens.
 151. — *ericæ* GERM. VI. 25—27, IX. 19. Rarior.
 152. *Dasychira fuscelina* L. VII. 2—VIII. 8. Rarior.
 153. — *pudibunda* L. V. 25—VII. 30. Non frequens.
 154. *Euproctis chrysorrhoea* L. VI. 19—VII. 27. Communis.
 155. *Porthesia similis* FUESSL. VI. 17—VII. 4—VIII. 30. Frequens.
 156. *Stilpnotia salicis* L. VI. 19—VII. 23. Hic-illuc non rara.
 157. *Lymantria dispar* L. VII. 6—IX. 3. Communis.
 158. — *monacha* L. VI. 16—VII. 13—VIII. 29—VIII. 30. Non frequens.
 159. *Ocneria rubea* F. VII. 27—VIII. 2. Rara.

Lasiocampidae.

160. *Malacosoma neustria* L. VI. 17—VII. 15. Interdum non rara.
 161. — *castrensis* L. VI. 19—VII. 21. Non frequens.
 162. *Eriogaster rimicola* HB. X. 3—X. 12. Rara.
 163. — *calax* L. X. 2—4. Rara.
 164. — *lanestris* L. IV. 28. Satis rara.
 165. *Lasiocampa quercus* L. VII. 18—VIII. 12. Rarior.
 166. — *trifolii* ESP. VIII. 8—VIII. 28. Satis frequens.
 167. *Macrothylacia rubi* L. V. 8—VI. 23. Frequens.
 168. *Cosmotriche potatoria* L. VII. 7—25. Rarior.
 169. *Epicnoptera ilicifolia* L. VII. 20—VIII. 4. Rara.
 170. — *tremulifolia* HB. IV. 28—V. 26. Rara.

171. *Gastropacha quercifolia* L. VII. 13—VIII. 14. Frequens.
 172. — *populifolia* ESP. VIII. 1—3. Rarior.
 173. *Odonestis pruni* L. VII. 18—VIII. 4. Non frequens.
 174. *Dendrolimus pini* L. VI. 11—VIII. 8—VIII. 28. Plerumque communis.

Lemoniidae.

175. *Lemonia taraxaci* ESP. VIII. 30—IX. 19. Rarior.
 176. — *dumi* L. X. 16—20. Rara.

Saturniidae.

177. *Saturnia pyri* SCHIFF. V. 1—VI. 2. Communis.
 178. — *spini* SCHIFF. IV. 2—7. Frequens.
 179. — *pavonia* L. III. 28—IV. 16. Communis.

Drepanidae.

180. *Drepăna falcataria* L. V. 19—VI. 12. Non frequens.
 181. — *harpagula* ESP. V. 28—VI. 10. Occurrit.
 182. — *lacertinaria* L. V. 26. Rarior.
 183. — *binaria* HUFN. V. 15—31. Nonquam frequens.
 184. *Cilix glaucata* SC. VI. 6—VI. 28, VIII. 5—IX. 7. Satis frequens.

Thyrididae.

185. *Thyris fenestrella* SC. V. 23—VI. 26. Rarior.

Noctuidae

186. *Demas coryli* L. IV. 26—V. 23, VII. 28. Rarior.
 187. *Acronycta aceris* L. IV. 20. VII. 16—VIII. 19. Communis.
 188. — *megacephala* F. VI. 6—VIII. 31. Frequens.
 189. — *tridens* SCHIFF. V. 16—VIII. 3. Satis frequens.
 190. — *psi* L. VIII. 10—21. Frequens.
 191. — *cuspidis* HB. VI. 21—VIII. 17. Rarior.
 192. — *euphorbiae* F. V. 16—26. VIII. 3—9. Non rara.
 193. — *rumicis* L. VI. 30—IX. 15. Communis.
 194. *Craniophora ligustri* F. VI. 17—VII. 29. Non rara.
 195. *Oxycesta geographica* F. V. 21, VII. 16—VII. 27. Communis.
 196. *Simyra nervosa* F. VII. 20—VIII. 20. Rarior.
 197. *Arsilonche albovenosa* GOEZE. VII. 25. Occurrit.
 198. *Agrotis polygona* F. VIII. 24. Valde rara; specimen unicum observatum.
 199. — *janthina* ESP. VII. 8—VIII. 27. Non frequens.
 200. — *linogrisea* SCHIFF. VIII. 8—VIII. 17. Rarior.

201. *Agrotis fimbria* L. VI. 25—VII. 7, VIII. 21—IX. 7. Satis frequens.
202. — *obscura* BRAHM. V. 28—VII. 23, VIII. 13—IX. 25. Nonnunquam frequens.
203. — *pronuba* L. VI. 10—X. 9. Communis.
204. — *Orbona* HUFN. VI. 20—VIII. 13. Non rara.
205. — *comes* HB. VI. 17—VII. 30. Non rara.
206. — *triangulum* HUFN. VIII. 8—IX. 3. Frequens.
207. — *baja* F. VIII. 16—26. Non frequens.
208. — *C-nigrum* L. VI. 2—X. 6. Communis.
209. — *ditrapezium* BKH. VII. 17—VIII. 2. Satis frequens.
210. — *stigmatica* HB. VIII. 13—IX. 10. Rarior.
211. — *xanthographa* F. VIII. 27—IX. 24. Communis.
212. — *rubi* VIEW. VI. 5—VIII. 25. Non rara.
213. — *florida* SCHMIDT. VIII. 5—VIII. 30. Rarior.
214. — *brunnea* F. VI. 19—VII. 22. Frequens.
215. — *depuncta* L. VIII. 27—X. 2. Satis frequens.
216. — *multangula* HB. VII. 18, 25—IX. 7. Rara.
217. — *rectangula* F. VI. 16. Rarissima; specimen unicum observatum.
218. — *plecta* L. VII. 16—VIII. 17. Communis.
219. — *flammatra* F. VI. 9—VIII. 24. Rara.
220. — *simulans* HUFN. VI. 14—20. Non frequens.
221. — *fugax* TR. VI. 16—VII. 2. Rarior.
222. — *forcipula* HB. VI. 19—VII. 7. Non frequens.
223. — *signifera* F. VI. 29—IX. 11. Satis frequens.
224. — *putris* L. VII. 20—IX. 4. Communis.
225. — *exclamationis* L. VI. 1—IX. 13. Valde frequens.
226. — *nigricans* L. IX. 2. Valde rara.
227. — *tritici* L. VI. 25—IX. 22. Nonnunquam frequens.
228. — *vitta* HB. VII. 26—IX. 18. Rarior.
229. — *obelisca* HB. VI. 28—IX. 26. Satis frequens.
230. — *corticea* HB. IV. 24—VI. 26, VIII. 1—IX. 14. Non rara.
231. — *ypsilon* ROTT. VI. 17—X. 12. Communis.
232. — *segetum* SCHIFF. V. 16—IX. 30. Valde communis.
233. — *saucia* HB. VI. 30, VIII. 11—27. Rarior.
234. — *crassa* HB. VIII. 12—IX. 18. Non frequens.
235. — *vestigialis* ROTT. VIII. 17—IX. 19. Satis frequens.
236. — *praecox* L. VII. 17—VIII. 12. Rarior.
237. *Pachnobia rubricosa* F. IV. 16—18. Non frequens.
238. *Epineuronia popularis* F. IX. 6—IX. 24. Communis.
239. *Mamestra leucophaea* VIEW. V. 25—27. Rarior.
240. — *tincta* BRAHM. VI. 20—VII. 7. Non rara.
241. — *nebulosa* HUFN. VI. 3—VII. 26. Frequens.

242. *Mamestra brassicae* L. V. 17—X. 6. Communis.
243. — *persicariae* L. VII. 9—12. Non frequens.
244. — *albicolon* HB. V. 16—VII. 12. Non rara.
245. — *oleracea* L. VI. 11—IX. 13. Communis.
246. — *aliena* HB. V. 16—VII. 12, VIII. 7—VIII. 20. Non rara.
247. — *genistae* BKH. IV. 15—IX. 3. Frequens.
248. — *dissimilis* KNOCH. VII. 17—VIII. 31. Frequens.
249. — *thalassina* ROTT. VIII. 28—30. Rarior.
250. — *contigua* VILL. VI. 15—VII. 20. Non rara.
251. — *pisi* L. V. 14—VI. 19. Frequens.
252. — *implexa* HB. VI. 23—24. Rara.
253. — *trifolii* ROTT. IV. 5—IX. 29. Communis.
254. — *dentina* ESP. VII. 20—VIII. 8. Frequens.
255. — *reticulata* VILL. VI. 24—VII. 28. Saepe inveniatur.
256. — *cavernosa* EV. V. 19. Rarissima.
257. — *dianthi* TAUSCH. VIII. 18. Valde rara; specimen unicum observatum.
258. — *chrysozona* BKH. V. 29—VI. 8, VII. 2—29, VIII. 30—IX. 6. Communis.
259. *Dianthoecia luteago* HB. VI. 7—VII. 21. Saepe occurrit.
260. — *capsincola* HB. VI. 24—VIII. 26. Non rara.
261. — *cucubali* FUESSL. VI. 30—VIII. 28. Satis frequens.
262. — *irregularis* HUFN. VI. 21—VII. 6. Nonnullis annis passim invenitur.
263. *Miana ophiogramma* EP. VIII. 8. Rara.
264. — *strigilis* CL. VI. 10—VII. 4. Frequens.
265. — *bicoloria* VILL. VIII. 8—IX. 4. Non rara.
266. *Bryophila raptacula* HB. VI. 5—VIII. 26. Satis frequens.
267. — *fraudatricula* HB. VI. 9—12. Rarior.
268. — *receptricula* HB. VI. 3—VII. 20, VIII. 6—IX. 9. Non rara.
269. — *algae* F. VI. 13—VII. 27, VIII. 20—27. Frequens.
270. *Diloba caeruleocephala* L. IX. 27—XI. 2. Frequens.
271. *Apamea testacea* HB. VI. 25, VIII. 6—IX. 20. Non rara.
272. *Celaena matura* HUFN. VIII. 28—29. Rara.
273. *Hadena porphyrea* ESP. IX. 12—25. Frequens.
274. — *adusta* ESP. VI. 17, 20. Rara.
275. — *monoglypha* HUFN. VI. 16—VII. 30, IX. 23—28. Frequens.
276. — *lythoxylea* F. VI. 22—25. Non rara.
277. — *sublustris* ESP. VI. 25—27. Rara.
278. — *rurea* F. VI. 22—30. Non rara.
279. — *basilinea* F. VI. 3—14, VIII. 14. Frequens.
280. — *unanimis* TR. VI. 22—VII. 15. Rarior.
281. — *illyria* FRR. VII. 28. Valde rara, specimen unum observatum.

282. *Hadena secalis* L. VII. 9, VIII. 12—29. Frequens.
283. — *pabulatricula* BR. VI. 25—VII. 18. Rarior.
284. *Episema glaucina* ESP. IX. 12—24. Non frequens.
285. — *scoriacea* ESP. IX. 10—IX. 15. Rarior.
286. *Aporophyla lutulenta* BKH. IX. 13—X. 2. Rara.
287. — *nigra* Hw. IX. 22. Valde rara.
288. *Ammoconia caecimacula* F. X. 1—13. Frequens.
289. *Polia polymita* L. VIII. 18—IX. 10. Satis frequens.
290. — *xanthomista* v. *nigrocincta* TR. IX. 27—29. Rara.
291. — *chi* L. VIII. 23—IX. 4. Non rara.
292. *Brachionycha sphinx* HUFN. X. 10—30. Frequens.
293. *Miselia bimaculosa* L. IX. 11—26. Non frequens.
294. — *oxyacanthae* L. IX. 15—28. Communis.
295. *Chariptera viridana* WALCH. VI. 12—VII. 25. Rarior.
296. *Dichonia aprilina* L. X. 2—17. Non frequens.
297. — *aeruginea* HB. IX. 28—X. 2. Non frequens.
298. — *convergens* F. X. 5—7. Rara.
299. *Thecophora fovea* TR. Ipse haud inveni; sed olim et ejus regionis incola fuit.
300. *Dryobota roboris* B. X. 25. Rara.
301. — *monochroma* ESP. X. 7—12. Non valde frequens.
302. — *protea* BKH. IX. 12—29. Frequens.
303. *Dipterygia scabriuscula* L. VI. 4—VIII. 26. Frequens.
304. *Rhizogramma detera* ESP. VI. 29, IX. 8—11. Rarior.
305. *Cloanthé radiosa* ESP. V. 10—VIII. 28. Frequens.
306. — *polyodon* CL. V. 19—VI. 1, VII. 26—VIII. 16. Non rara.
307. — *hyperici* F. V. 22—VI. 1, VII. 12—VIII. 28. Satis frequens.
308. *Polyphaenis sericata* ESP. VI. 28—VIII. 11. Rara.
309. *Trachea atriplicis* L. VI. 22—VII. 11, VIII. 1—IX. 4. Frequens.
310. *Euplexia lucipara* L. V. 22—VI. 15, VIII. 6—VIII. 25. Non frequens.
311. *Brotoloma meticulosa* L. VI. 5—12, VIII. 7—IX. 28. Communis.
312. *Mania maura* L. VII. 21—27. Rara.
313. *Naenia typica* L. VIII. 19—28. Non frequens.
314. *Helotropha leucostigma* HB. VIII. 10—IX. 5. Rarior.
315. *Hydroecia nictitans* BKH. VII. 29—IX. 2. Non frequens.
316. — *micacea* ESP. VII. 22—25. Rara.
317. *Gortyna ochracea* HB. IX. 12. Valde rara.
318. *Senta maritima* TAUSCH. VII. 26—IX. 12. Non rara.
319. *Meliana flammea* CURT. V. 29—VI. 15. Non frequens.
320. *Tapinostola musculosa* HB. VII. 15—VIII. 18. Rarior.
321. — *fulva* HG. VII. 20—25. Non frequens.
322. *Luceria virens* L. VII. 26—IX. 18. Rara; sed var. *immaculata* STGR. Frequens.

323. *Calamia lutosa* HB. IX. 15—X. 26. Non frequens.
324. *Leucania impura* HB. VI. 12—VIII. 1. Valde rara.
325. — *pallens* L. VII. 16—IX. 20. Communis.
326. — *obsolcta* HB. V. 11—29, VII. 16—IX. 15. Frequens.
327. — *L-album* L. VI. 15—VII. 30, VIII. 19—X. 6. Communis.
328. — *vitellina* HB. V. 26—29, VIII. 29—IX. 6. Satis frequens.
329. — *evidens* HB. V. 28—VI. 3. Rarior.
330. — *albipuncta* F. VIII. 4—IX. 19. Communis.
331. — *lythargyria* ESP. V. 22, VIII. 22—IX. 19. Frequens.
332. — *turca* L. VIII. 7—31. Saepe occurrit.
333. *Grammesia trigrammica* HUFN. VI. 6—14. Frequens.
334. *Caradrina exigua* HB. IX. 12. Valde rara.
335. — *quadripunctata* F. VI. 21, VIII. 9—XI. 2. Frequens.
336. — *Kadenii* FRK. VI. 3—18, VIII. 14—XI. 2. Frequens.
337. — *terrea* FRR. VIII. 19—27. Rara.
338. — *respersa* HB. VI. 28—VII. 14. Frequens.
339. — *superstes* TR. VII. 3—VII. 22. Rarior.
340. — *Morpheus* HUFN. V. 27—28, VII. 8—VIII. 30. Frequens.
341. — *alsines* BRAHM. VI. 18—VII. 2, VIII. 19—VIII. 30. Non rara.
342. — *taraxaci* HB. VIII. 11—20. Satis frequens.
343. — *ambigua* F. VI. 4—VII. 12, VIII. 10—IX. 27. Frequens.
344. — *pulmonaris* ESP. VIII. 13—16. Non Frequens.
345. — *lenta* TR. VII. 19—VIII. 31. Satis frequens.
346. *Hydrilla gluteosa* FR. VII. 16—VIII. 31. Rarior.
347. — *palustris* HB. VII. 28—IX. 1. Rara.
348. — *lepigone* MÖSCHL. VIII. 1—VIII. 18. Valde rara.
349. *Acosmetia caliginosa* HB. VII. 12—28, VIII. 10—30. Non frequens.
350. *Rusina umbratica* GOEZE. VI. 2—8. Non frequens.
351. *Amphipyra tragopoginis* L. VII. 2—IX. 19. Communis.
352. — *livida* F. VII. 13—IX. 28. Frequens.
353. — *pyramidea* L. VII. 13—IX. 21. Frequens.
354. *Perigrapha cincta* F. IV. 26—30. Rarior.
355. *Taeniocampa gothica* L. IV. 5—X. 21. Non frequens.
356. — *miniosa* F. IV. 26—28. Rara.
357. — *pulverulenta* ESP. IV. 26—29. Rara.
358. — *stabilis* VIEW. IV. 28—30. Rara.
359. — *incerta* HUFN. IV. 26—V. 2. Non frequens.
360. — *gracilis* F. IV. 19—21, VII. 1. Non frequens.
361. *Mesogona oxalina* HB. VIII. 31—IX. 5. Non frequens.
362. — *acetosellae* F. IX. 8—29. Frequens.
363. *Dicycla Oo.* L. V. 30—VII. 5. Satis frequens.
364. *Calymnia pyralina* VIEW. VII. 1—VIII. 12. Communis.
365. — *affinis* L. VII. 22—VIII. 8. Rarior.

366. *Calymnia diffinis* L. VII. 29—VIII. 9. Non frequens.
367. — *trapezina* L. VII. 3—VIII. 3. Communis.
368. *Cosmia paleacea* ESP. VII. 28—VIII. 14. Non frequens.
369. *Dyschorista suspecta* HB. VI. 21—VII. 23. Rarior.
370. — *fissipuncta* Hw. VII. 12—26. Rarior.
371. *Plastenis retusa* L. VII. 15—20.
372. — *subtusa* F. VII. 6—15. Rarior.
373. *Chirrhoedia ambusta* F. IX. 11—22. Rara.
374. *Orthosia rutililla* ESP. IX. 26—X. 1. Non frequens.
375. — *lota* CL. X. 10—22. Non rara.
376. — *circellaris* HUFN. IX. 3—X. 3. Communis.
377. — *nitida* F. VIII. 30—X. 2. Satis frequens.
378. — *humilis* F. IX. 9—20. Rarior.
379. — *laevis* HB. IX. 7—30. Satis frequens.
380. — *litura* L. IX. 22—X. 18. Frequens.
381. *Xanthia citrargo* L. VIII. 22—IX. 15. Frequens.
382. — *sulphurago* F. IX. 12—X. 2. Frequens.
383. — *aurago* F. VIII. 23—IX. 2. Non rara.
384. — *lutea* STRÖM. VIII. 29—IX. 13. Frequens.
385. — *fulvago* L. IX. 3—28. Rarior.
386. — *palleago* HB. IX. 9—10. Rara.
387. — *gilvago* ESP. IX. 11—XI. 2. Frequens.
388. — *ocellaris* BKH. IX. 19—X. 13. Frequens.
389. *Hoporina croceago* F. III. 8—9. 19. Non frequens.
390. *Arrhodia erythrocephala* F. IX. 25—X. 3. Frequens.
391. — *Vau punctatum* ESP. I. 17—X. 16, XI. 4. Frequens.
392. — *vaccinii* L. IX. 25—X. 3. Communis.
393. — *ligula* ESP. III. 9—IX. 26—X. 2. Frequens.
394. — *rubiginea* F. IX. 18—X. 2. Frequens.
395. *Scopelosoma satellitia* L. VIII. 29—XI. 4. Communis.
396. *Xylina semmibrunnea* Hw. IX. 6—25. Rara.
397. — *socia* ROTT. IX. 4—13. Non frequens.
398. — *ornitopus* ROTT. VIII. 20—X. 2. Satis frequens.
399. *Calocampa vetusta* HB. IX. 1—28. Non rara.
400. — *exoleta* L. IX. 20—30. Satis frequens.
401. *Xylomiges conspicillaris* L. IV. 30—V. 12. Rarior.
402. *Scotochrosta pulla* HB. IX. 5—17. Rara.
403. *Calophasia casta* BKH. VII. 31—VIII. 9. Rara.
404. — *platyptera* ESP. VIII. 27—30. Rara.
405. — *lunula* HUFN. VI. 6—VII. 11. Satis frequens.
406. *Cleophana antirrhini* HB. V. 19—VI. 10. Communis.
407. *Cucullia lychnitis* RBR. VI. 8. Rarior; larva, satis frequens.
408. — *thapsifaga* TR. V. 11. Rarior; larva, satis frequens.

409. *Cucullia balsamitae* C. VI. 10—13. Non frequens.
410. — *tanacetii* SCHIFF. VIII. 1—12. Non frequens.
411. — *umbratica* L. V. 21—VIII. 23. Frequens.
412. — *chamomillae* SCHIFF. V. 15—16. Rara.
413. *Heliaca tenebrata* Sc. V. 6—20. Satis frequens.
414. *Heliodes rupicola* HB. V. 20—VI. 10. Non rara.
415. *Heliothis cognata* FRR. VII. 16—IX. 4. Frequens.
416. — *cardui* HB. VII. 3—VIII. 18. Rarior.
417. — *dipsacea* L. V. 6—VIII. 29. Communis.
418. — *scutosa* SCHIFF. V. 19, VII. 13—28, IX. 8. Non frequens.
419. *Chariclea delphini* L. VI. 5—21, VII. 15—24. Non rara.
420. *Pyrrhia umbra* HUFN. IX. 12—17. Rarior.
421. *Acontia tilania* ESP. VIII. 4. Valde rara ; specimen unicum observatum.
422. — *lucida* HUFN. V. 18—IX. 11. Frequens.
423. — *luctuosa* ESP. V. 10—IX. 6. Communis.
424. *Enblemma arcuina* HB. VI. 29—VIII. 3. Rarior.
425. *Thalpochares respersa* HB. VI. 12—VII. 7, VIII. 30. Non rara.
426. — *communimacula* HB. VII. 12—VIII. 26. Satis frequens.
427. — *pannonica* FRR. VI. 7—27, VIII. 3—IX. 8. Rarior.
428. — *purpurina* HB. V. 23—IX. 4. Non frequens.
429. — *paula* HB. VI. 2—IX. 11. Satis frequens.
430. *Erastria argentula* HB. VIII. 6—10. Frequens.
431. — *uncula* CL. V. 28, VII. 12—30. Frequens.
432. — *venustula* HB. VIII. 9—12. Rara.
433. — *pusilla* VIEW. VI. 26, VIII. 1—10. Frequens.
434. — *deceptor* Sc. V. 10—VII. 3. Frequens.
435. — *fasciana* L. VI. 22—VII. 14. Frequens.
436. *Rivula sericealis* Sc. VI. 3—IX. 28. Satis frequens.
437. *Prothymnia viridaria* CL. VI. 29—VII. 9, VIII. 26. Non rara.
438. *Emmelia trabealis* Sc. VI. 3—IX. 15. Communis.
439. *Metoponia Koekeritziana* HB. VI. 18. Valde rara.
440. *Scolopteryx libatrix* L. IV. 5—IX. 30. Saepe occurrit.
441. *Abrostola triplasia* L. VII. 1—22. Frequens.
442. — *asclepiadis* SCHIFF. VI. 26—28. Rarior.
443. — *tripartita* HUFN. VIII. 6—12. Frequens.
444. *Plusia variabilis* PILLER. VI. 22. Valde rara.
445. — *consona* F. VII. 27—VIII. 3. Non frequens.
446. — *chrysitis* L. VI. 10—15, VII. 25—IX. 13. Satis frequens.
447. — *festucae* L. VII. 1—VIII. 9. Rarior.
448. — *gutta* Gn. V. 18—IX. 19. Non rara.
449. — *gamma* L. V. 1—XI. 16. Communis.
450. *Euclidia mi* CL. V. 6—VI. 9, VIII. 5. Communis.

451. *Euclidia glyphica* L. V. 6—VIII. 3. Communis.
 452. — *triquetra* F. IV. 29—VIII. 27. Communis
 453. *Pseudophia lunaris* SCHIFF. IV. 29—VI. 19. Satis frequens.
 454. *Aedia funesta* ESP. V. 28—VI. 24. Rarior.
 455. *Catephia alchimista* ESP. VIII. 1. Tamen specimen unicum observatum.
 456. *Catocala fraxini* L. VIII. 28—IX. 2. Non frequens.
 457. — *electa* BKH. VII. 29—IX. 21. Satis frequens.
 458. — *elocata* ESP. VII. 19—IX. 30. Communis.
 459. — *puerpera* GIORNA. VII. 4—IX. 21. Frequens.
 460. — *nupta* L. VII. 1—IX. 21. Frequens.
 461. — *dilecta* HB. V. 29—VIII. 17. Rarior.
 462. — *sponsa* L. VII. 29—VIII. 3. Frequens.
 463. — *promissa* ESP. VI. 23—26. Rara
 464. — *Hymeneae* SCHIFF. VII. 27—VIII. 7. Non frequens.
 465. — *fulminea* SCOP. VI. 28. Non frequens.
 466. *Toxocampa lusoria* L. VI. 25—VII. 21. Frequens.
 467. — *cracca* F. VIII. 13—IX. 11. Frequens.
 468. *Laspeyra flexula* SCHIFF. VI. 9—VII. 40. Non rara.
 469. *Parascotia fuliginaria* L. VIII. 15—IX. 20. Frequens.
 470. *Epizeuxis calvaria* F. IX. 8—10. Rarior.
 471. *Simplicia rectalis* EV. VI. 12—VII. 13, VIII. 13—IX. 13. Saepe reperta.
 472. *Zanclognatha tarsiplumalis* HB. VII. 1—21. Frequens.
 473. — *tarsipennalis* TR. VI. 9—VIII. 18. Frequens.
 474. — *tarsicrinalis* KN. VII. 20—28. Rarior.
 475. — *grisealis* HB. VII. 3—VIII. 14. Frequens.
 476. — *tarsicristalis* H-S. VII. 14—24. Frequens.
 477. — *emortualis* SCHIFF. VI. 22—30. Rarior.
 478. *Madopa salicalis* SCHIFF. VII. 23—26. Rara.
 479. *Herminia cribrumalis* HB. VII. 25—27. Rara.
 480. — *crinalis* TR. VII. 8—VIII. 1. Frequens.
 481. — *derivalis* HB. VI. 18—VIII. 11. Communis.
 482. — *tentacularia* L. V. 24—VIII. 30. Non rara.
 483. *Pechipogon barbalis* CL. VI. 21—VIII. 16. Satis frequens.
 484. *Hypena proboscidalis* L. III. 28—IV. 18, VII. 12—IX. 11. Frequens.
 485. — *rostralis* L. IV. 6—IX. 30. Frequens.

Cymatophoridae.

486. *Habrosyne derasa* L. VIII. 24—29. Rarior.
 487. *Thyatira batis* L. IX. 2—6. Rara.
 488. *Cymatophora* Or F. VII. 20—VIII. 13. Frequens.
 489. — *octogesima* HB. VIII. 1—25. Satis frequens.

490. *Cymatophora fluctuosa* HB. VI 16—VIII. 5. Haud rara.
 491. — *duplaris* L. VI. 18—VII. 20, VIII. 22—IX. 15. Frequens.
 492. *Polyplocia ridens* F. V. 16—28. Rarior.

Brephidae.

493. *Brephos puella* ESP. III 8. Communis.

Geometridae.

494. *Pseudoterpne pruinata* HUFN. VI. 22—VIII. 27. Non rara.
 495. *Geometra vernaria* HB. VI. 14—VIII. 4. Rara.
 496. — *pustulata* HUFN. VI. 7—12. Rara
 497. — *smaragdaria* F. VI. 27—VIII. 17. Rarior.
 498. *Nemoria viridata* L. V. 23—VII. 4. Frequens.
 499. — *porrinata* Z. V. 11—VI. 20. Rara.
 500. — *pulmentaria* GN. V. 16, VII. 18—VIII. 18. Frequens.
 501. *Thalera fimbrialis* Sc. VI. 21—VIII. 5. Frequens.
 502. — *putata* L. VII. 9—23. Frequens.
 503. — *lactearia* L. VI. 18—VIII. 5. Rarior.
 504. *Hemithea strigata* MÜLL. VIII. 3—27. Rarior.
 505. *Acidalia pygmaearia* HB. VII. 22. Rarissima; hucusque tandem specimen unicum repertum.
 506. — *trilineata* Sc. V. 27—VI. 29. Valde communis.
 507. — *similata* THNB. VI. 5—VIII. 31. Communis.
 508. — *ochrata* Sc. VI. 5—IX. 11. Frequens.
 509. — *rufaria* HB. VI. 21—VIII. 11. Frequens.
 510. — *sericeata* HB. VI. 10—26. Non rara.
 511. — *moniliata* F. VII. 4—28. Frequens.
 512. — *dimidiata* HUFN. VI. 11—IX. 18. Frequens.
 513. — *camparia* H-S. VII. 19—22. Rara
 514. — *virgularia* HB. VI. 10—IX. 8. Communis.
 515. — *pallidata* BKH. V. 20—VII. 21. Rarior.
 516. — *subsericeata* Hw. V. 23, VII 26—IX. 6. Frequens.
 517. — *straminata* Tr. VII. 2—12, VIII. 10. Rarior.
 518. — *laevigaria* HB. VI. 18—IX. 4. Non rara.
 519. — *obsoletaria* RBR. RÉR. VII. 23—29. Rara.
 520. — *herbariata* F. VI. 10—VII. 2. Rarior.
 521. — *bisetata* HUFN. VII. 20—VIII. 2. Non frequens.
 522. — *trigeminata* Hw. V. 22—VI. 25. Rara.
 523. — *politata* HB. VI. 27—VII. 30. Non rara.
 524. — *flicata* HB. VIII. 13—16. Rara.
 525. — *rusticata* F. VI. 24—IX. 12. Valde frequens.
 526. — *dilutaria* HB. V. 26—VII. Communis
 527. — *interjectaria* B. VI. 24—VII. 26. Communis.

528. *Acidalia humiliata* HUFN. VI. 23—VII. 24. Communis
 529. — *nitidata* H-S. V. 24—VI. 9 Rara.
 530. — *degenenaria* HB. VI. 6—29, VII. 26—IX. 6. Communis.
 531. — *rubraria* STGR. VIII. 9—12. Rarior
 532. — *inornata* Hw. VI. 7—IX. 19. Frequens.
 533. — *deversaria* H-S. VI. 3—IX. 14. Frequens.
 534. — *aversata* L. VI. 24—IX. 17. Frequens.
 535. — *emarginata* L. VIII. 8—10. Rarior.
 536. — *immorata* L. V. 22—VIII. 31. Frequens.
 537. — *rubiginata* HUFN. VI. 4—IX. 9. Satis frequens.
 538. — *marginèpunctata* GÖZE. VI. 4—X. 14. Valde communis.
 539. — *immutata* TR. VI. 7—VIII. 20. Frequens.
 540. — *incanata* L. V. 20—VI. 5, IX. 4 Non frequens.
 541. — *remutaria* HB. VI. 2—21. Rarior
 542. — *caricaria* REUTTI. VI. 22—VII. 12, VIII. 10—IX. 11. Frequens.
 543. — *immutata* L. VI. 12—VII. 22 Satis frequens.
 544. — *strigaria* HB. VI. 5—IX. 4. Non rara.
 545. — *umbelaria* HB. VI. 28—VII. 17. Non frequens.
 546. — *strigilaria* HB. VI. 3—5. Rarior.
 547. — *flaccidaria* Z. VI. 2—IX. 8. Plerumque rara.
 548. — *immitaria* HB. VI. 16—VII. 21, VIII. 27. Non frequens.
 549. — *ornata* Sc. V. 10—X. 3. Valde communis.
 550. — *violata* v. *decorata* BKH. V. 17—VIII. 27 Non rara
 551. *Ephyra albiocellaria* HB. V. 23—28 Rara.
 552. — *annulata* SCHULZE. V. 10—VIII. 14. Frequens.
 553. — *porata* F. VII. 9—20. Non rara
 554. — *punctaria* L. V. 11—VI. 13, VII. 2—VIII. 30. Communis.
 555. — *rusticiliaria* H-S. V. 26—VII. 13, IX. 6. Rarior.
 556. — *linearia* HB. V. 10—21. Satis frequens.
 557. *Rhodostrophia vibicaria* CL. V. 12—IX. 12. Communis.
 558. *Timandra amata* L. V. 23—X. 3. Valde communis.
 559. *Lythria purpuraria* L. IV. 23—X. 3. Valde communis.
 560. *Ortholitha cvarctata* F. V. 6—19. Communis.
 561. — *plumbaria* F. V. 25, VIII. 28—29. Frequens.
 562. — *limitata* Sc. VII. 29—VIII. 30 Frequens.
 563. — *moeniata* Sc. VIII. 31—IX. 8. Rarior.
 564. — *bipunctaria* SCHIFF. VII. 17—VIII. 27. Communis.
 565. *Mesotype virgata* ROTT. VI. 12—VIII. 20. Frequens.
 566. *Minoa murinata* Sc. V. 6—VIII. 31. Frequens.
 567. *Siona decussata* ab. *forteficata* TR. VI. 3—VI. 12. Frequens.
 568. *Lithostege farinata* HUFN. V. 14—VII. 13. Frequens.
 569. — *griseata* SCHIFF. IV. 6—VI. 13. Frequens.
 570. *Anaitis praeformata* HB. VIII. 18. Rara.

571. *Anaitis plagiata* L. V. 23—VI. 24, VII. 19—X. 1. Valde communis.
572. *Lobophora sexalisata* HB. V. 20—VI. 16. Rara.
573. *Cheimatobia boreata* HB. XI. 15—17.
574. — *brumata* L. X. 30—XI. 17. Frequens.
575. *Triphosa dubitata* L. V. 8—25. Non rara.
576. *Eucosmia certata* HB. VII. 19—VIII. 8. Rarior.
577. — *undulata* L. VI. 12—27. Rara.
578. *Scotosia vetulata* SCHIFF. VI. 6—29. Communis.
579. — *rhannata* SCHIFF. VI. 24—VII. 9. Frequens.
580. *Lygris prunata* L. VIII. 12—21. Rarior.
581. *Larentia dotata* L. VI. 20—VII. 11. Frequens.
582. — *fulvata* FORST. VI. 6—20. Satis frequens.
583. — *ocellata* L. V. 26—IX. 6. Frequens.
584. — *bicolorata* HUFN. VII. 16—24. Rarior.
585. — *variata* SCHIFF. V. 17—VII. 29. Rara.
586. — *siterata* HUFN. V. 24—IX. 10. Rara.
587. — *fluctuata* L. IV. 9—IX. 25. Valde communis.
588. — *quadrifasciaria* CL. V. 26—27, VIII. 9—11. Frequens.
589. — *ferrugata* CL. VII. 6—IX. 27. Communis.
590. — *unidentaria* HW. VII. 25—29. Rara.
591. — *fluviata* HB. VI. 29, VIII. 6—20. Rara.
592. — *vittata* BKH. VII. 13. Rara.
593. — *dilutata* BKH. IX. 1—7. Frequens.
594. — *autumnata* BKH. IX. 30—X. 15. Rara.
595. — *frustata* TR. VIII. 7—12. Non rara.
596. — *riguata* HB. V. 6—VIII. 28. Communis.
597. — *cuculata* HUFN. VI. 14—VIII. 19. Frequens.
598. — *galiata* HB. VI. 30—IX. 25. Communis.
599. — *rivata* HB. VI. 12, VIII. 3—24. Frequens.
600. — *sociata* BKH. VI. 26—IX. 19. Communis.
601. — *unangulata* HW. VII. 29, VIII. 30—IX. 6. Non rara.
602. — *picata* HB. V. 28—VI. 18. Rarior.
603. — *albicillata* L. V. 28—VI. 22. Rarior.
604. — *procellata* F. V. 22—VII. 9. Frequens.
605. — *tristata* L. VI. 2—24, VIII. 16. Communis.
606. — *luctuata* HB. VII. 8—10. Rarior.
607. — *alchemillata* L. VI. 20—VII. 17. Non frequens.
608. — *lugdunaria* H-S. VII. 18—VIII. 8. Rara.
609. — *unifasciata* HW. VII. 15—19, IX. 22. Rarior.
610. — *adaequata* BKH. VI. 16—VII. 21. Rara.
611. — *albulata* SCHIFF. V. 10—VII. 25. Non frequens.
612. — *testacea* DON. VI. 23—VII. 6. Rarior.
613. — *luteata* SCHIFF. V. 22—VI. 17. Rara.

614. *Larentia flavofasciata* THNB. V. 23—VI. 22, VIII. 6. Rara.
615. — *bilineata* L. VI. 4—IX. 11. Valde communis.
616. — *autumnalis* STRÖM. X. 2—15. Non frequens.
617. — *capitata* H-S. VII. 24—VIII. 22. Rara.
618. — *berberata* SCHIFF. VI. 6—VIII. 25. Frequens.
619. — *nigrofasciaria* GOEZE. IV. 16, VIII. 4—22. Rarior.
620. — *rubidata* F. VI. 4—5. Rara.
621. — *comitata* L. VII. 14—IX. 20. Valde communis.
622. *Asthenia candidata* SCHIFF. V. 24—VIII. 11. Saepe repertur.
623. — *anseraria* H-S. VII. 21—23. Valde rara.
624. *Thephroclystia oblongata* THUB. VI. 22—IX. 24. Frequens.
625. — *guenata* MILL. VII. 17—25. Rarior.
626. — *linariata* F. VI. 14—VII. 19, IX. 11. Frequens.
627. — *pusillata* F. V. 21. Rare.
628. — *albictaria* GÖZE. VI. 21—24. Rara.
629. — *venosata* F. V. 17—VI. 29. Non frequens.
630. — *alliararia* STGR. VIII. 5—7. Rara.
631. — *euphrosiata* H-S. VII. 22—26. Rara.
632. — *pimpinellata* HB. VII. 24—28. Rara.
633. — *assimilata* GN. VII. 16—22. Rara.
634. — *absinthiata* CL. VII. 9—IX. 2. Frequens.
635. — *castigata* HB. VI. 26—30. Rara.
636. — *subnotata* HB. VII. 4—IX. 13. Frequens.
637. — *satyrata* HB. VIII. 16—20. Frequens.
638. — *succenturiata* L. V. 30—VII. 2. Non rara.
639. — *millefoliata* RÖSSL. VII. 13—VIII. 8. Non rara.
640. — *innotata* HUFN. IV. 26—V. 1, VIII. 8. Non rara.
641. — *dodoneata* GN. IV. 7—V. 10. Rara.
642. — *sobrinata* HB. IV. 27—29, IX. 13—29. Frequens.
643. — *pumilata* HB. VI. 14—VII. 1, VIII. 4—IX. 15. Frequens.
644. *Choroclystis rectangulata* L. V. 28—VI. 13. Non frequens.
645. *Phibalapteryx polygrammata* BKH. VI. 4—IX. 14. Satis frequens.
646. — *ritalbata* HB. V. 22—VI. 22. Non rara.
647. — *corticata* FR. VI. 2—VIII. 31. Satis frequens.
648. — *tersata* HB. V. 22, VII. 12—VIII. 18. Frequens.
649. *Abraxas grossulariata* L. VI. 12—VII. 7. Communis.
650. — *marginata* L. VI. 18—VIII. 4. Communis.
651. — *adustata* SCHIFF. IV. 20—IX. 9. Valde communis.
652. *Bapta bimaculata* F. V. 12—V. 25. Rarior.
653. — *temerata* HB. V. 12—V. 25. Rara.
654. *Stegania dilectaria* HB. VI. 19—VIII. 28. Non frequens.
655. *Deilinia pusaria* L. VI. 7—IX. 4. Communis.
656. — *exanthemata* SC. VIII. 4—IX. 12. Communis.

657. *Numeria pulveraria* L. V. 17—VI. 2. Rara
658. *Ellopiia prosapiaria* L. VI. 4—VI. 20, IX. 15—22. Satis frequens.
659. *Ennomos autumnaria* WERNB. VIII. 11—IX. 28. Frequens.
660. — *quercinaria* HUFN. VII. 8—VIII. 16. Frequens.
661. — *fuscantaria* Hw. IX. 2—X. 6. Rarior.
662. — *rosaria* HB. VI. 27—VII. 4. Rarior.
663. — *quercaria* HB. VI. 14—VII. 12. Frequens.
664. *Selenia bilunaria* ESP. V. 28—VII. 12. Frequens.
665. — *lunaria* SCHIFF. VIII. 10—14. Rarior.
666. — *tetralunaria* HUFN. VIII. 11—16. Rarior.
667. *Hygrochroa syringaria* L. VI. 5—VIII. 29. Frequens.
668. *Therapis evonymaria* SCHIFF. VIII. 21—IX. 23. Frequens.
669. *Gonodontis bidentata* CL. VIII. 23—IX. 15. Satis frequens.
670. *Himera pennaria* L. IX. 2—X. 18. Frequens.
671. *Crocalis fusciaria* BKH. IX. 22—24. Rara.
672. — *elinguaria* L. VIII. 14—22. Frequens.
673. *Angerona prunaria* L. VI. 21—VII. 12. Rarior.
674. *Ourapteryx sambucaria* L. VI. 12—VII. 7. Satis frequens.
675. *Opisthograptis luteolata* L. V. 24—VI. 18. Frequens.
676. *Epione apiciaria* SCHIFF. VI. 30—X. 15. Satis frequens.
677. — *parallellaria* SCHIFF. VIII. 20—21. Rara.
678. *Caustoloma flavicaria* HB. VI. 24—IX. 7. Non rara.
679. *Venilia macularia* L. IV. 29—VI. 12. Communis.
680. *Eilicrinia cordiaria* HB. V. 2, VII. 26—VIII. 2. Rara.
681. *Semiothisa notata* L. VI. 3—IX. 10. Frequens.
682. — *alternaria* HB. IV. 6—IV. 30, VII. 1—IX. 18. Frequens.
683. — *signaria* HB. VI. 6—20. Frequens.
684. — *liturata* CL. VI. 5—10. Frequens.
685. *Hybernina rupicaprararia* HB. II. 7—III. 1. Frequens.
686. — *bajaria* SCHIFF. X. 26—XI. 1. Frequens.
687. — *leucophoearia* SCHIFF. III. 22—29. Frequens.
688. — *marginaria* BKH. III. 9—IV. 26. Frequens.
689. — *defoliaria* CL. X. 18—24. Frequens.
690. *Anisopterix aceraria* SCHIFF. XI. 8—15. Frequens.
691. — *aescularia* SCHIFF. III. 29—IV. 6. Frequens.
692. *Phigalia pedaria* F. III. 8—10. Non rara.
693. *Biston hispidaria* F. III. 22—IV. 2. Non rara.
694. — *zonaria* SCHIFF. IV. 20—IV. 27. Rarior.
695. — *hirtaria* CL. III. 31—IV. 7. Frequens.
696. — *strataria* HUFN. IV. 7—22. Frequens.
697. *Amphidasia betularia* L. VI. 5—VIII. 3. Frequens.
698. *Synopsis sociaria* HB. VII. 21—VIII. 9. Rara.
699. *Boarmia cinctaria* SCHIFF. IV. 26—V. 15. Frequens.

700. *Boarmia Viertlii* BHTSCH. VI. 16—VII. 1. Rara
 701. — *gemmaria* BRAHM. VI. 6—IX. 23. Communis.
 702. — *secundaria* ESP. VII. 19—30. Frequens.
 703. — *umbraria* HB. VIII. 24—IX. 4. Rarior.
 704. — *repandata* L. VI. 12—VIII. 19. Non frequens.
 705. — *roboraria* SCHIFF. VI. 2—11. Satis frequens.
 706. — *consortaria* F. V. 10—VIII. 25. Communis.
 707. — *angularia* THNB. VI. 18—27. Haud rara.
 708. — *lichenaria* HUFN. VI. 18—VIII. 29. Non frequens.
 709. — *selenaria* HB. VI. 11—VII. 27. Satis frequens.
 710. — *crepuscularia* HB. III. 28—IX. 29. Valde communis.
 711. — *luridata* BKH. V. 25—IX. 20. Rara
 712. *Tephronia sepiaria* HUFN. VII. 26—VIII. 23. Rara
 713. *Gnophos dumetata* FR. IX. 8. Rara; hucusque specimen unicum repertum.
 714. — *furcata* F. VIII. 15—22. Rarior.
 715. — *obscuraria* HB. VII. 28—VIII. 11. Rara.
 716. *Fidonia fasciolaria* ROTT. VI. 5—VIII. Rara.
 717. *Ematurga atomaria* L. V. 9—VIII. 28. Valde communis.
 718. *Bupalus piniarius* L. VI. 12—23. Frequens.
 719. *Selidosoma ericetaria* VILL. VIII. 16—IX. 5. Frequens.
 720. *Diastictis artesaria* F. VI. 19—VIII. 18. Nonnullis annis non rara.
 721. *Phasiane clathrata* L. V. 10—IX. 4. Communis.
 722. — *glarearia* BRAHM. V. 10—IX. 4. Communis.
 723. *Eubolia arenacearia* HB. VI. 7—VIII. 31. Frequens.
 724. — *murinaria* F. V. 9—VIII. 23. Frequens.
 725. *Cleogene lutearia* F. VI. 29. Valde rara.
 726. *Scoria lineata* Sc. V. 26—VI. 10. Communis.
 727. *Aspilates gilvaria* G. VIII. 16—IX. 5. Communis.

Nolidae.

728. *Nola cucullatella* L. VI. 7—VII. 2. Rarior.
 729. — *strigula* SCHIFF. VI. 29—VII. 2. Rara.
 730. — *cristatula* HB. VI. 5—VIII. 27. Rara.
 731. — *centonalis* HB. VI. 20—VII. 22. Rara.

Cymbidae.

732. *Sarrothripus Revayana* Sc. VII. 1—IX. 2. Rarior.
 733. *Earias vernana* HB. VII. 8—30. Frequens.
 734. — *clorana* L. VI. 26—VIII. 17. Frequens.
 735. *Hylophila prasinana* L. V. 26—VI. 8. Satis frequens.
 736. — *bicolorana* FUESSL. VI. 16—VII. 7. Non rara.

Syntomidae.

737. *Syntomis Phegea* L. VI. 12—VII. 13. Valde communis.
 738. *Dysaues Ancilla* L. VI. 27, VII. 31. Valde communis.

Arctiidae.

739. *Spilosoma mendica* CL. IV. 28—V. 10. Frequens.
 740. — *lubricipeda* L. VI. 4—VIII. 24. Frequens.
 741. — *menthastri* ESP. V. 11—VIII. 28. Frequens.
 742. — *urticae* ESP. V. 11—VI. 18. Rarior
 743. *Phragmatobia fuliginosa* L. VII. 4—IX. 4. Frequens.
 744. *Rhyparia purpurata* L. VI. 24—VII. 18. Non rara.
 745. *Diacrisia sanio* L. V. 18—IX. 4. Frequens.
 746. *Ocnogyna parasita* HB. IV. 4—21. Rara.
 747. *Arctia Caja* L. VII. 30—IX. 5. Communis.
 748. — *villica* L. VI. 7—30. Non rara.
 749. — *aulica* L. V. 19—26. Frequens.
 750. — *Hebe* L. V. 1—28. Frequens.
 751. — *maculosa* GERNING. VII. 23—VIII. 8. Rara.
 752. *Callimorpha quadripunctaria* PODA. VII. 9—IX. 10. Interdum communis.
 753. *Coscinia striata* L. V. 26—VI. 14, VIII. 2—IX. 4. Communis.
 754. *Hipocrita jacobaeae* L. 5. 19—VI. 9. Frequens.
 755. *Mitochrista miniata* FORST. VII. 16—20. Rara.
 756. *Paida murina* HB. VI. 18—24. Rara.
 757. *Endrosa roscida* ESP. V. 19, VII. 21—29. Non frequens.
 758. *Cybosia mesomella* L. VI. VI. 4—5. Rarior.
 759. *Comacla senex* HB. VII. 22—26. Rara.
 760. *Gnophria rubricollis* L. VI. 6—12. Frequens.
 761. *Oconistis quadra* L. VII. 29—VIII. 4. Non frequens.
 762. *Lithosia deplana* ESP. VII. 3—VIII. 12. Frequens.
 763. — *griseola* HB. VII. 12—14. Rara.
 764. — *lurideola* ZINCK. VII. 13—VIII. 31. Frequens.
 765. — *complana* L. VII. 5—VIII. 31. Frequens.
 766. — *caniola* HB. VII. 2—7. Rara.
 767. — *unita* HB. A. 31—VIII. 30—31.
 768. — *lutarella* L. V. 27—VIII. 28. Frequens.
 769. — *pallifrons* Z. V. 24—VIII. 15. Rara.
 770. — *sororcula* HUFN. V. 25—VI. 6. Frequens.
 771. *Pelosia muscerda* HUFN. VIII. 2—6. Rara.

Zygaenidae.

772. *Zygaena purpuralis* BRÜNNICH. V. 31—VIII. 28. Communis.
 773. — *brizae* ESP. VI. 12—VII. 1. Rara.

774. *Zygaena scabiosae* SCHEV. VI. 19—VII. 26. Frequens.
 775. — *punctum* O. VI. 12—VIII. 3. Frequens.
 776. — *achilleae* VI. 16—VII. 22. Frequens.
 777. — *cynarae* ESP. VI. 27—VII. 10. Rarior.
 778. — *meliloti* ESP. VI. 11—VIII. 27. Frequens.
 779. — *trifolii* ESP. VI. 22—VIII. 15. Frequens.
 780. — *lonicerae* SCHEV. VII. 3—17. Frequens.
 781. — *filipendulae* L. V. 23—IX. 4. Communis.
 782. — *angelicae* O. VI. 22—VII. 21. Frequens.
 783. — *Ephialtes* ab. *coronillae* ESP. VI. 30—VIII. 7. Frequens.
 784. — — ab. *trigonellae* ESP. VII. 2—VIII. 7. Frequens.
 785. — *laeta* HB. VII. 15—VIII. 4. Non frequens.
 786. — *carniolica* Sc. VI. 22—VIII. 24. Frequens.
 787. *Ino ampelophaga* BAY. VII. 13—15. Rara.
 788. — *pruni* SCHIFF. VII. VII. 4—7. Rara.
 789. — *chloros* HB. VI. 27—VIII. 5. Frequens.
 790. — *tenuicornis* Z. VI. 14—VII. 18. Frequens.
 791. — *globulariae* HB. VI. 6—VII. 22. Frequens.
 792. — *statices* L. V. 2—VI. 5. Frequens.
 793. — *Geryon* HB. VI. 27. Rara.

Cochlididae.

794. *Cochlidion limacodes* HUFN. VII. 20—22. Rarior.
 795. *Heterogenea asella* SCHIFF. VII. 1—4. Rara.

Psychidae.

796. *Acantopsyche opacella* H-S. V. 9—10. Rara.
 797. *Pachitelia unicolor* HUFN. VI. 12—VI. 25. Frequens.
 798. — *villosella* O. VI. 27—30. Rarior.
 799. *Amicta Ecksteini* LD. Hucusque tandem larva reperta, a fine julii
 usque initium septembris.
 800. *Oreopsyche muscella* F. V. 9—12. Frequens.
 801. — *atra* L. IV. 2—10. Rara.
 802. *Psyche viciella* SCHIFF. VII. 2—8. Frequens.
 803. *Sterrhopteryx hirsutella* HB. VI. 22—28. Rarior.
 804. *Apterona* ab. parth. ♀ *Helix* SIEBOLD. IV—V. Communis.
 805. *Rebelia Sappho* MIL. V. 16—20. Rara.
 806. *Epichnopteryx pulla* ESP. IV. 25—V. 6. Rarior.
 807. *Psychidea pectinella* F. V. 23—VII. 30. Frequens.
 808. *Fumca intermediella* BRD. V. 28—VI. 2. Frequens.

Sesiidae.

809. *Trochilium apiformis* CL. V. 29—VII. 8. Rara.
 810. *Sciapteron tabaniformis* ROTT. VII. 8—16. Rara.

811. *Sesia tipuliformis* Cl. VI. 5—8. Frequens.
 812. — *vespiformis* L. V. 24—VI. 8. Non rara.
 813. — *myopaeformis* BKH. VI. 27—VII. 13. Frequens.
 814. — *stomoxiformis* HB. VII. 14. Rara.
 815. — *formicaeformis* ESP. VII. 14—VIII. Non frequens.
 816. — *masariformis* O. VI. 21—VII. 22. Rara.
 817. — *anneluta* Z. VI. 20—28. Rara.
 818. — *empiformis* ESP. V. 22—VI. 10. Frequens.
 819. — *astatiformis* H-S. VI. 4—VII. 14. Frequens.
 820. — *bibioniformis* ESP. V. 24—VII. 7. Frequens.
 821. — *muscaeformis* VIEW. VI. 12—VII. 7. Occurrit.
 822. — *affinis* STGR. AI. 22—26. Rara.
 823. — *leucopsiformis* FSP. VIII. 15—IX. 12. Frequens.

Cossidae.

824. *Cossus cossus* F. VI. 3—VII. 1. Frequens.
 825. *Hypopta caestrum* HB. VI. 8—VII. 31. Non ra.
 826. *Dyspessa ulula* BKH. V. 17—VI. 8. Rarior.
 827. *Phragmatocia castanea* HB. V. 17—VIII. 20. Frequens.
 828. *Zeuzera pyrina* L. VI. 17—VIII. 20. Satis frequens.

Hepialidae.

829. *Hepialus humuli* L. Ipse hand inveni; sed ut mihi nuntiatur, etiam in hac regione habitat.

*

Pótlándók (Addenda):

830. *Neptis Lucilla* F. VI. 11—VI. 17. Rara.
 831. *Epineuronia cespitis* F. IX. 18. Rara.
 832. *Dianthoecia carpophaga* BKH. VIII. 12. Rara.
 833. *Leucania connigera* SCHIFF. IX. 20. Rara.

Áttelelnék-e a legyek vagy sem?

Irta: DR. KERTÉSZ KÁLMÁN.

Ebben a kérdésben az egyes megfigyelők két táborba oszlanak. Az egyik azt állítja, hogy a legyek, (a szorosabb értelemben vett Muscidák, a hová a házi légy is tartozik), késő ősszel elpusztulnak s csak bábjuk telet át, a másik pedig a mellett kardoskodik, hogy a legyek elrejtőznek s téli álomba merülve töltik el a telet. Tapasztalataim alapján azt kell állítanom, hogy mindkét vélemény vélelmezőjének igaza van — félig, vagyis, hogy a Muscidák egy része mint kifejlett állat, másik része pedig báb állapotában telet át.

Közismert tény, hogy a Muscidák a tél kezdetéig párosodnak, mert kevés rovarrend van, melynek fejlődése oly gyors volna, mint

ezeké, tekintve azt, hogy a petelerakás időpontjától számítva, kedvező körülmények között, 10—14 nap alatt ivarérett rovarokká fejlődhetnek. Nagyon könnyen érthető tehát, hogy azok a bábok, melyekre a tél hidege ráköszönt, kellő meleg hiányában nem tudnak tovább fejlődni, a szövetfejlődés (histogenesis) megakad, holt pontra jut. A báb ilyen állapotban, ha meg van védve a megfagyás veszélyétől, minden nehézség nélkül áttelelnék. Egy trágyadombban, november 10-én a második vedlési stádiumban levő légylárvákat találtam. Az idő már akkor is csípős volt s rövidesen beállott a fagy. A lárvákat, sajnos, nem volt alkalmam tovább is megfigyelni, de azt biztosra veszem, hogy a hideg időjárás következtében abban az évben már nem fejlődhettek legyekké. Valószínűnek tartom, hogy a lárvák a hideg elől a trágyadomb mélyebb rétegeibe húzódtak, ott bebábozódtak s mint bábok teleltek át. Csakis így magyarázható meg az a megfigyelés, amelyet TASCHENBERG említ, hogy január 15-én frissen kikelt két dongólegyet talált, melynek szárnyai még ránczosak voltak. Kora tavasszal gyűjtött bábokból nem egyszer neveltem Muscidákat.

Viszont, hogy a kifejlett legyek is áttelelnék, azt számtalanszor tapasztaltam. Egy alkalommal, december 20-ika körül, Gyónra rándultam le. Ottani lakásunk október eleje óta zárva volt. Mikor az ablakok belső védőablakait felhínytam, semmi különös dolgot sem vettem észre, de amint befűtettem, a szobában néhány dongólegy kezdett szálldogálni s mindinkább több és több jelentkezett. Érdekelt, hogy honnan kerültek elő? Búvóhelyüket nem kellett soká keresnem, mert az ablaktábláknak belső oldala s az ablak mellett álló szekrénynek a hátulja tele volt velük. Egy részük még akkor is mozdulatlanul ült, de a szoba levegőjének fokozatos felmelegedésével több és több kelt szárnyra. Számuk nem is volt megvetendő, mert legalább 150 példány volt a szobában. Miután a nap javarészét más helyiségben töltöttem, nem sokat pusztítottam el közülük s este a lakást lezártam, a legyek pedig a szobában maradtak. Februárban ismét le kellett utaznom s akkor ugyanazt a megfigyelést tettem. Ugyancsak Gyónon, télen, a padláson egy alkalommal a gerendák repedéseibe húzódva, megszámlálhatatlan házi legyet, nemkülönben *Pollenia rudis*-t és *P. vespillo*-t figyeltem meg. Kerestem más helyiségben is s a kocsiszínben és az istállóban ugyan csak szépszámú példányra akadtam. A kifejlett állatok áttelelése tehát kétségtelen.

Emnek bizonyosságát látom abban is, hogy kora tavasszal, mikor a nap meleg sugarai a legyeket búvóhelyükből kicsalják, a kerítéseken, falakon, teljesen kifejlett példányokat találunk sütkérezni. Hogy ezek nem frissen, kikelt, hanem áttelelt példányok, bizonyítja az, hogy a *Pollerina*-fajok sűrű aranysárga szőrözete, mely torkuk hátát borítja, mindig kopott.

Adatok Magyarország lepkefaunájához.

(Beiträge zur Lepidopterenfauna Ungarns).

X.¹

Irta: Prof. H. REBEL.

Lepkék Zengg-ről és környékéről.

Lepidopteren von Zengg und Umgebung.

DOBIASCH FERENCZ, és 1914. évi április hó 16-án bekövetkezett halála után családja, Zenggen és környékén az utolsó három év alatt különösen lámpafény mellett nagymennyiségű lepkeanyagot gyűjtött össze, mely már a gyűjtési adatok pontos feljegyzése miatt nagyobb tudományos becseset bír.

Herr FRANZ DOBIASCH, und nach dessen, am 16. April 1914 erfolgtem Tode, seine Familie, brachte in Zengg und nächster Umgebung innerhalb der letzten drei Jahre, namentlich durch Lichtfang, eine sehr umfangreiche Lepidopterenausbeute zustande, welche schon durch Beifügung genauer Fangdaten einen wissenschaftlich höheren Wert besitzt.

A gazdag anyagból alábbiakban csak azokat a fajokat sorolom fel, melyek lokális előfordulásuk vagy pontos megjelölési idejük megismerése folytán faunisztikailag nagyobb figyelemre méltók. Különösen figyelemmel voltam a fajok kiválasztásánál azokra, a melyek a Quarnero keleti tengermellékéről nem voltak ismeretesek. Ebből a szempontból különösen a következő közlemények vettek tekintetbe:

Aus dem reichen Material werden im Nachstehenden nur jene Arten angeführt, welche entweder durch ihr lokales Vorkommen, oder durch ihre genau bekannt gewordene Erscheinungszeit faunistisch ein grösseres Interesse beanspruchen. Ein besonderes Augenmerk wurde bei der Auswahl auf jene Arten gerichtet, welche bisher für das östliche Küstengebiet des Quarnero nicht angegeben erscheinen. In dieser Hinsicht fanden namentlich die nachstehend verzeichneten Publikationen Berücksichtigung:

1. MANN JOSEF: Verzeichniss der im Jahre 1853 in der Gegend von Fiume gesammelten Schmetterlinge. (Wien. Ent. Monatsschrift. I, 1857, p. 139—189.)
2. AIGNER, PÁVEL & UHRÝK: Lepidoptera (Fauna Regni Hungariae. 1896).
3. DR. HORVÁTH GÉZA: Adatok a magyar tengermellék lepkefaunájához. (Beitrag zur Schmetterlingsfauna des ungarischen Litorale). (Rovartani Lapok. VI, 1889, p. 45—47).

¹ Lásd Rov. Lap. XXII. p 171.

4. A. AIGNER LAJOS: Adalék a magyar tengermellék, Horvátország és Dalmácia lepkéfaunájához. (Beiträge zur Lepidopterenfauna des ungarischen Litorale, von Kroatien und Dalmatien). (Rovartani Lapok. XVIII, 1910, p. 55—57, 71—105.)

Számos Zengg-vidékéről származó és Magyarország faunájára új faj már a VIII. közleményben¹ felsoroltatott.

Jelen közlemény 23 Magyarország faunájára új faj megállapítását tartalmazza. Ezek:

Agrotis leucogaster FRER., *Aporophyla australis* B., *Acidalia metohiensis* RBL., *Ortholitha vicinaria* DUP., *Tephroclystia druentiata* DIETZE, *T. oxycedrata* RBR., *T. ericeata* RBR., *Heterogynis penella* HB., *Crambus brioniellus* ZERNY, *Cr. latistrius* HW., *Hellula undalis* F., *Agdistis meridionalis* Z., *Orneodes zonodactyla* Z., *Eulia cupressana* DUP., *Cnephasia monochromana* HEIN., *Conchylis undulatana* KENN., *Crociosema plebejana* Z., *Grapholitha graeca* STGR., *Nothris declaratella* STGR., *Symmoca signatella* H-S., *Depressaria squamosa* MN., *Coleophora helichrysellata* KRONE, *Solenobia adriatica* RBL.

Ezek legtöbbje Dalmáciából vagy Isztriából már ismeretes, csak az *Acidalia metohiensis* volt Herzegovinából és Boszniából és az *Ortholitha vicinaria* Dél-Francziaországból, Wallis és Dél-Tirolból, azután megint Kis-Ázsiából ismeretes.

A *Solenobia adriatica*, melynek leírása egy a Talaeporiidákról közlendő tanulmányban fog megjelenni, egy még kevésbé ismert családhoz tartozik, úgy hogy elterjedéséről nem igen lehet valami nézetet kimondani.

A Fiumetól Zengg-ig terjedő, mintegy 50 Km. hosszú tengermellék a mennyire azt az eddig Fiume (illetőleg Tersatto), Bucari, Portoré és Novi kör-

Eine Anzahl für Ungarn neuer Arten aus der Umgebung von Zengg wurde bereits im VIII. Beitrag¹ angeführt.

Der vorliegende Beitrag bringt den Nachweis von nachstehenden 23 für Ungarn neuen Arten:

Die meisten derselben sind bereits aus Dalmatien oder Istrien bekannt, nur *Acidalia metohiensis* wurde bisher erst aus der Herzegovina und Bosnien und *Ortholitha vicinaria* aus Südfrankreich, Wallis, Südtirol und dann erst wieder aus Kleinasien nachgewiesen.

Solenobia adriatica, deren genaue Beschreibung in einer Revision der Talaeporiiden erfolgen soll, gehört einer viel zu wenig gekannten Familie an, als dass sich über die Verbreitung eine Vermutung aussprechen liesse.

Der eine Längsausdehnung von nahezu 50 Km. besitzende Küstensaum von Fiume bis Zengg scheint, soweit die bisher bekannt gewordenen Sammelresultate von Fiume

¹ Rovartani Lapok. XXI, 1914, p. 72--77.

nyekéről ismeretessé vált adatok összehasonlítása a zenggiekkel megengedi, egységes jellegel bír.

Mindazonáltal már most is megállapíthatók eltérések, melyek Zengg vidékének felette gazdag és jellegzetes fajokkal bíró lakális faunájáról tanuskodnak. Ebből a szempontból első sorban említendő a *Pterodonta gorgoniades* rendszeres előfordulása Zengg-nél, mely fajnak legközelebbi termőhelyei azután Nyugat-Ázsiából és Dél-Oroszországból ismereteseek. Itt valószínűleg egy keleti fajjal van dolgunk, melynek úgy látszik Zengg-nél egy messze elválasztott nyugati telepe van. Meglehet, hogy ezt a fajt a dalmáciai vagy albániai tenger-melléken még meg lehet találni.

Továbbá kiemelendő egynéhány eddig csak Herzegovina (illetőleg Bosznia) Karsztjából ismeretessé vált helyi alaknak, mint pl. a *Larentia olivata* var. *Fitzi* és *L. galiata* var. *emina* előfordulása, melyeknek repülési helyei valószínűleg a közeli Kapela-hegység kifutóiban lesznek. Hasonló magyarázat adható valószínűleg a *Larentia cyanata* Zengg körüli előfordulásáról is.

Azonkívül nem lepődhetünk meg említetteknek a Balkán-félszigethez való faunisztikai kapcsolatán sem, mert a Quarnero keleti oldala földrajzi szempont-

(bezw. Tersattó), Buccari, Portoré und Novi verglichen mit jenen von Zengg eine Beurteilung gestatten, ein ziemlich einheitliches Gepräge zu besitzen.

Trotzdem lassen sich bereits heute Verschiedenheiten feststellen, welche für eine besonders reiche und eigentümliche Arten besitzende Lokalfauna Zenggs sprechen. In dieser Hinsicht ist an erster Stelle das regelmässige Vorkommen von *Pterodonta gorgoniades* bei Zengg anzuführen, von welcher Art die nächste Fundplätze erst aus Westasien und Südrussland bekannt sind. Es handelt sich zweifellos um ein orientalisches Faunenelement, welches bei Zengg eine weitgetrennte, westliche Kolonie zu besitzen scheint. Möglicherweise steht das Auffinden der Art noch an der dalmatischen oder albanischen Küste in Aussicht.

Weiters ist noch das Vorkommen einiger bisher nur aus den Karstgebieten der Herzegowina (bezw. Bosniens) bekannt gemachten Lokalfornen, wie *Larentia olivata* var. *Fitzi*, *L. galiata* var. *emina* hervorzuheben, welche wahrscheinlich in den Ausläufern des nahen Kapellagebirges ihre eigentlichen Flugplätze haben. Eine gleiche Erklärung dürfte für das auffallende Vorkommen von *Larentia cyanata* in Zengg zu finden sein.

Überdies dürfen die vorerwähnten faunistischen Beziehungen zur Balkanhalbinsel nicht überraschen, denn die Ostseite des Quarnero kann auch im geographischen Sinne als

ból is annak egyik távolabbi határterületeként fogható fel.

A Quarnero keleti oldala mindenesetre faunisztikailag sokkal gazdagabb, mint annak nyugati oldala, a melynek faunájáról már több ízben tettem jelentést.¹

ein weiteres Grenzgebiet desselben aufgefasst werden.

Jedenfalls ist die Ostseite des Quarnero faunistisch beträchtlich reicher als die Westseite desselben, über deren Fauna ich bereits mehrmals berichtet habe.¹

Papilionidae.

Parnassius Mnemosyne L. VI. 12–17. ♀ transit. ab. *melaina* HONR.,²
♀ ab. *arcuata* STICH. ♀ ab. *taeniata* HIRSCHKE.

Pieridae.

Pieris Ergane H. G. VI. 9–VII. 5; VII. 25. (♂ Igen nagy. — ♂ Sehr gross.)
— *napi* L. var. *meridionalis* STEF. ♀ VII. 25.
Gonepteryx rhamni L. ♀ VII. 4

Nymphalidae.

Melitoca Didyma O. var. *dalmatina* STYR. VI. 11.
— *Trivia* SCHIFF var. *fuscalis* ESP. VI. 1.
Argynnis Daphne SCHIFF. VI. 11–17.

Satyridae.

Melanargia galatea L. var. *Procida* HERBST VI. 17–20 et ♀ ab.
Ulbrichi AIGN.
— *Larissa* H.-G. VI. 12–VII. 5.
Erebia ligea L. VI. 16.
Satyrus Briseis L. var. *saga* FRUHST. VI. 2–27.
— *Semele* L. var. *cadmus* FRUHST. VI. 24–VII. 3. (Ez az alak alig jogosult. — Die Form ist kaum namensberechtigt.)
— *Actaea* ESP. var. *cordula* F. VI. 16–27.

A nőstények felül és alul nagyon változók. Egyes ♀♀ felül alig mutatják vöröses-sárga udvaroknak nyomát a szemek kö-

Im weiblichen Geschlecht ober- und unterseits sehr variabel. Einzelne ♀♀ zeigen oberseits kaum eine Spur rotgelber Höfe um die

¹ REBEL H.: Lepidopteren aus dem Gebiete des Monte Maggiore in Istrien. (Jahresb. des Wien. Ent. Ver. XXI–XXIII, 1910–1912).

² A Magyarország faunájára új fajok és változatok vastag szedéssel emeltettek ki.

² Die für die Fauna Ungarns neuen Arten und Formen sind durch fetten Druck hervorgehoben.

rül, ennélfogva a *serva* Fruhst. Ozellen, gehören darnach zur Form
(Int. Ent. Zeitschr. III, p. 88; -hoz *serva* FRUHST. (Int. Ent. Zeitschr.,
tartoznak. III, p. 88).

Coenonympha arcania L. var. ***suprophthalmica*** SCHAW. VI. 2.

Herczegovinából a var. *insu-* Aus der Herzegowina als Aber-
brica fajeltéréseként leírva. ration der var. *insubrica* beschrieben.

Lycaenidae.

Thecla spini SCHIFF. et ab. ♀ *Lynceus* HB. VI. 4—12.

Lycaena Argyrognomon BKH. V. 12—20.

— *Hylas* ESP. VI. 19—VII. 7.

Hesperiidae.

Carcharodus lavaterae ESP. VI. 1—24.

Hesperia carthami HB VI. 4—20.

— *armoricanus* OBTHR. V. 29. ♂.

— *malvae* L. VI. 10. ♀.

Sphingidae.

Pterodonta gorgoniades HB. V. 17—27.

Hemaris scabiosae Z. V. 17.

Notodontidae.

Exaereta ulmi SCHIFF. III. 11—IV. 22.

Drymonia vittata STGR. V. 17, VIII. 13 (2 ♂).

Füzine-ről (HILF) is már isme- Bereits von Fuzine (HILF) bekannt.
retes

Pheosia tremula CL. VI. 16

Notodonta anceps GÖEZE V. 4.

Spatalia argentina SIFF. V. 4—28

Ochrostigma melagona BKH. VII. 2 (♂).

Ptilophora plumigera ESP. XI. 21.

Thaumatopeidae.

Thaumatopea pityocampa SCHIFF. VII. 2 (♂).

Lymantriidae.

Arctornis L-nigrum MUELL. VII. 16 (♂).

Lasiocampidae.

Poecilocampa populi L. XI. 10.

Eriogaster rimicola HB. X. 7.

Odonestis pruni L. V. 22, VI. 30, VII. 2.

Egy felemás példány nagyob-
bik baloldala ♀, a kisebbik jobb-
oldal pedig ♂. VIII. 7.

Ein geteilter Zwitter ist auf der
linken grösseren Hälfte weiblich,
auf der kleineren, rechten männlich.
VIII. 7.

Saturniidae.

Agliu tau L. V. 12.

Drepanidae.

Drepana cultraria F. VII. 23. (Nagy ♀. — Grosses ♀)

Noctuidae.

Acronycta alni L. VI. 9.

— *psi* L. IV. 6, VII. 10.

Agrotis brunea F. VII. 6.

— *margaritacea* VILL. VIII. 13, IX. 13.

— *leucogaster* FRR. V. 17. (♀).

— *lucipeta* F. X. 12. (♂).

— *birivia* HB. VII. 11. (♀).

— *puta* HB. VIII. 14.

— *saucia* HB. VIII. 10—X. 11.

— — ab. *decolor* REBEL, n. ab.

Egy október 11-én gyűjtött
♂ elülső szárnya mustrázat-
nélküli vöröses-szürke, hátsó
szárnya pedig barnás-szürkén
sötétített.

Ein ♂ vom 11. Oktober zeigt
zeichnungslose rötlichgraue Vor-
derflügel und bräunlichgrau ver-
düsterte Hinterflügel.

Agrotis crassa HB. VIII. 17—19.

— *praecox* L. VI. 25.

Sora rubricosa F. V. 28.

Epineuronia popularis F. IX. 1.

— *cespitis* F. IX. 4.

Mamestra nebulosa HUFN. VI. 2.

— *reticulata* VILL. VI. 9.

— *serena* F. VIII. 21.

Dianthoecia luteago HB. 12—21. (copiose) et transit. ab. *argillacea* HB.

— *maguolii* B. V. 25.

— *compta* F. var. *armeriae* GN. IV. 30—VI. 13.

Bombycia viminalis F. VII. 9, VIII. 29.

Bryophila raptricula HB. var. *deceptricula* HB. VIII. 7.

— *rarula* HB. var. *ereptricula* TR. VII. 3, VIII. 8.

Valeria oleagina F. III. 23.

Apamea Dumerilii DUP. VIII. 25, IX. 6—10 et transit. ab. *adria-
tica* STAUDER.

Celaena matura HUFN. VIII. 22—IX. 20 (copiose).

Számos lámpafénynél gyűjtött himpéldány mutatja, mennyire variál ez a faj. A példányok némelyike, közöttük egy ♀ is, a var. *provincialis* OBTHR. (CULOT, Noct. I, p. 143, t. 26, f. 5, ♂)-hez számítható, mert többé-kevésbé szürkés-fehéren márványozott, nagyon élesen rajzolt elülső és halványsárga hátsó szárnyakkal bírnak. Egyes példányok elülső szárnyai halványszürkékés gyengén rajzoltak, a hátsó szárnyak pedig sárgás-fehérek sötét szegélysáv gyenge nyomaival. Utóbbi példányok az ab. *pallida* (BANG-HAAS i. l.)-val eshetnek össze.

Eine grosse Zahl männlicher, an Licht erbeuteter Stücke zeigt die Variabilität der Art. Manche der vorliegenden Stücke, darunter auch ein ♀, können der var. *provincialis* OBTHR. (CULOT, Noct., I., p. 143, Pl. 26, fig. 5 ♂) zugerechnet werden. Da sie mehr oder weniger weissgrau marmorierte, sehr scharf gezeichnete Vorderflügel und bleichgelbe Hinterflügel besitzen. Einige Stücke zeigen bleichgraue, schwach gezeichnete Vorderflügel und weisslichgelbe Hinterflügel mit nur grauen schwachen Spuren der dunklen Saumbinde. Letztere Stücke dürften mit ab. *pallida* (B.-HAAS i. l.) zusammenfallen.

Luperina rudella DUP. IX. 6—18. (♂♀).

Hadena Solieri B. IX. 10.

— *adusta* ESP. VI. 8.

— *fürva* HB. IX. 7.

— *sublustris* ESP. VI. 3.

— *illyrica* FRR. VI. 3. (♀).

— *secalis* L. et ab. *nictitans* ESP. V. 21—IX. 3.

Episema glaucina ESP. X. 10. (Világosszürke alakja. — Hellgraue Form.)

— *scoriacea* ESP. IX. 8. (♂).

Aporophyla lutulenta BKH. IX. 20—X. 12.

— *australis* B. X. 11—XI. 23.

— *nigra* Hw. X. 16. (♂).

Ammoconia coecimacula F. IX. 13.

Polia serpentina Tr. X. 11.

— *rufocincta* H-G. v. *muçida* Gn. X. 2—XI. 21.

— *canescens* DUP. IX. 8—X. 21.

Phlogophora scita HB. VI. 25.

Helotrophu leucostigma HB. ab. *albipuncta* TUTT. VII. 9 (♂).

Tapinostola musculosa HB. VI. 6 (♂).

Leucania pallens L. VIII. 29.

— *putrescens* HB. VIII. 23—IX. 14.

— *albipuncta* F. V. 3, VIII. 13.

— *lylhargyria* ESP. VIII. 23.

Grammesia trigrammica HUFN. et ab. *bilinea* HB. V. 4—VI. 6.

Caradrina exigua HB. IV. 25, V. 30—VI. 2, VII. 5, VIII. 14—20 (copiose).

Caradrina quadripunctata F. VIII. 30, IX. 9, XI. 10.

— *Selini* B. var *noctivaga* BELL. VIII. 7 (♂).

— *ambigua* F. VI. 7, VIII. 17.

— *lenta* TR. VIII. 16.

Panolis griseovariegata GOEZE II. 23.

Mesogona acetosellae F. IX. 7 (♂).

Orthosia rutililla ESP. III. 25 (2 ♂).

— *lota* CL. X. 11.

— *circellaris* HUFN. IX. 1.

— *pistacina* F. XI. 10.

Xanthia lutea STRÖM. IX. 14.

Orrhodia Vau-punctatum ESP. IV. 3.

— *vaccinii* L. ab. *mixta* STGR. V. 16.

Scopelosoma satellitia L. IV. 1.

Calophasia platyptera ESP. V. 14–27.

— *lunula* HUFN. VIII. 9.

Cleophana antirrhini HB. V. 27, VII. 1.

Cucullia lychnitis RBR. IV. 26–V. 15 (copiose).

— *tanaceti* SCHIFF. VI. 12, VIII. 11.

— *chamomillae* SCHIFF. IV. 25–27.

Eutelia adulatrix HB. V. 12–VI. 2.

Acontia lucida HUFN. VIII. 8.

Thalpochares velox HB. VII. 1–VIII. 21. AIGNER már említé Portoré-ról (1904). — Bereits angegeben von Portoré (AIGN., 1904).

— *Dardouini* B. V. 22.

— *communimacula* HB. VIII. 16.

— *ostrina* HB. VIII. 9.

Calpe capucina ESP. VI. 17.

Plusia deaurata ESP. VIII. 21.

— *festucae* L. VIII. 1.

— *ni* HB. VIII. 2–17.

Grammodes stolidia F. IV. 25, VI. 30, VIII. 3–5.

Parallelia algira L. VIII. 1.

Apopestes spectrum ESP. III. 29.

— *cataphanes* HB. IV. 14–25, VII. 3–16, VIII. 2.

Madopa solicalis SCHIFF. VI. 7.

Herminia crinalis TR. VI. 8, VIII. 15.

Hypenu palpalis HB. VIII. 3.

— *antiqualis* HB. V. 24–VI. 3, VII. 2 (copiose).

Orectis proboscidata H.-S. VII. 6–12, VIII. 14.

Cymatophoridae.

Habrosyne Derasu L. V. 1.

Polyplocia ruficollis P. III. 25.

Geometridae.

Euchlaris smaragdaria F. VII. 7, VIII. 13, IX. 10.

Eucrostes herbaria HB. VII. 23 (♀); VIII. 16 (♂).

Nemoria pulmentaria GN. V. 30, IX. 10.

Acidalia dimidiata HUFN. ab. **subfuscaria** RBL. (Verh. zool.-bot. Ges. Wien. 1912. p. 142), VII. 12 (nagy ♂ -- grosses ♂).

— **metohiensis** RBL. V. 1—VII. 7 (♂♀. főrepülési ideje május vége. — Hauptflugzeit Ende Mai).

— *rubraria* STGR. VIII. 2. et ab. *bilinearis* FUCHS VIII. 4—21.

Egy a törzsfajhoz tartozó Ein fast zeichnungsloses, ocker-majdnemmustrázt nélküli ocker-rötliches frisches ♀ der Stamm-vörös friss ♀ és az ab. *bilinearis* form und ein Pärchen der Form egy párja. *bilinearis*.

Acidalia aversata L. ab. *spoliata* STGR. V. 20, VI. 3.

— *confinaria* H-S. V. 21—VI. 2, VIII. 1—7.

— *submutata* TR. V. 4—VI. 12, IX. 1—14.

— *imitaria* HB. V. 14—21. VI. 4, VIII. 4—IX. 10.

Cosymbia albiocellaria HB. V. 5.

— — gen. aest. **therinata** BARTELB. VIII. 23.

— *punctaria* L. VII. 12—VIII. 12.

Rhodostrophia vibicaria L. et ab. *strigaria* STGR. VIII. 21.

— *calabraria* Z. V. 21—VI. 3.

Rhodometra sacraria L. V. 29—VI. 7, IX. 14.

Ortholitha vicinaria DUP. IV. 3—V. 22, VIII. 5—23. (♂♂).

A példányok többnyire kicsi. Die Stücke sind meist kleiner, nyek és gyengébben mustrázot- blässer und schwächer gezeichnet tak, mint olyanok Dél-Tirolból.¹ als solche aus Südtirol.¹

Triphosa sabaudia DUP. VI. 12.

Larentia variata SCHIFF. et transit. ab. *stragulata* HB. VI. 8, IX. 8, X. 14.

— *truncata* HUFN. ab. **rufescens** STRÖM. IX. 1. (♀).

— *olivata* BKH. var. **Fitzi** SCHAW.² VII. 2, VIII. 7, IX. 6—12. (♂♀).

Ebből az érdekes és csak nem. Von dieser interessanten, erst régen Herezegovinából leírt kürzlich aus der Herzegowina be-szürke alakból, mely némely- kanut gemachten grauen Form. kor az elülső szárnyak szegély- welche zuweilen schwache Spuren terében a zöldes szín nyomait der grünlichen Färbung im Saum- mutatja, csak egynéhány pél- felde der Vorderflügel zeigt, wurden dány gyűjtetett. nur ganz wenige Stücke erbeutet.

Larentia salicata HB. III. 25—IV. 30, VI. 6—20, VII. 25, IX. 14, X. 12.

¹ REBEL, Verh. zool.-bot. Ges. Wien. 1912, p. (105). fig. 3.

² SCHAWERDA, Verh. zool.-bot. Ges. Wien. 1914, p. 368; 1916. Taf. fig. 7.

A példányoknak egy gazdag sorozata. A tavaszi példányok nagyobbak és a *probaria* H-S. alakhoz, míg a sokszor nagyon kicsi késő nyári példányok az ab. *ablutaria* B.-hez tartoznak.

Eine reiche Serie von Stücken. Die Exemplare aus dem Frühjahr sind grösser und gehören der Form *probaria* Hs., jene aus dem Spätsommer sind oft sehr klein und gehören der Form *ablutaria* B. an.

Larentia fluviala HB. IV. 3—VI. 7, VIII. 6—X. 12 (♂♀).

— *autumnata* BLAH. IX. 18 (♂), X. 16 (♀).

— *cyanata* HB. V. 21 (♀).

— *tophaceata* HB. VII. 16 (♂).

— *achromaria* LAH. V. 2—VI. 20, VIII. 2—X. 12.

— *senectaria* H-S. IV. 3—V. 3, VIII. 27—IX. 20.

Mindkét nembeli példányok sorozata és pedig úgy a nagyobb tavaszi, mint a kisebb késő nyári nemzedékből. Erről a kevésbé ismert fajról nem régen más helyen¹ részletesen írtam.

Eine Serie von Stücken beiderlei Geschlechtes, sowohl der grösseren Frühjahrsgeneration, als auch der kleineren Spätsommergeneration. Ich habe mich über diese wenig gekannte Art kürzlich anderwärts¹ eingehend geäussert.

Larentia scripturata HB. VIII. 17.

— *riguata* HB. V. 3—17, VIII. 11.

— *galata* HB. var. *emina* SCHAW. V. 24. (♂).

Eddig csak Hercegovinából volt ismeretes.

Bisher nur aus der Herzegowina bekannt.

Larentia flavofasciata THUBG. V. 21 (♀). (Mustrázata nagyon gyenge. — Sehr schwach gezeichnet.)

— *badiata* HB. IV. 24.

*Tephroclystia*² *oblongata* THUBG. V. 21, VII. 11.

— *laquearia* H-S. VI. 12. (Csak egy világos ♀. — Nur ein liches ♀).

— *pusillata* F. VI. 12.

— *gemellata* H-S. VI. 6—12, VIII. 8—13.

— *distinctaria* H-S. VI. 9, VII. 2—23, IX. 14.

— *vulgata* Hw. VI. 13.

— *druentata* DIETZE. V. 15, VIII. 8.

— *semigraphata* BRD. VI. 7, VIII. 10—IX. 10, X. 12 (copiose).

— *cucullaria* RBL. IX. 13 (1 ♀).

— *isogrammaria* H-S. VIII. 31.

— *innotata* HUFN. var. *fraxinata* CREWE. VII. 1, IX. 4—10, X. 14.

¹ Verh. zool.-bot. Ges. Wien. LXVI, 1916, p. ? (Sektionsbericht vom 5. Mai 1916)

² Itt felsoroltattak a gyűjtés összes fajai.

² Sämtliche Arten der Ausbeute wurden hier angeführt.

- Tephroclystia oxycedrata* RBR. (provinciata MILL.). IV. 25, V. 3.
 — *ericeata* RBR. X. 10—12.
 — *pumilata* HB. IV. 24, V. 19—VI. 7, VII. 2, IX. 14 (copiose).
Chloroclystis rectangulata L. ab. *subaerata* HB et ab. *cydoniata* BKH.
 V. 20, VI. 11.
Phibalapterix polygrammata BKH. V. 30 (♂ ♀).
 — *calligraphata* H-S. V., 11, 24, VI. 20 (frisches ♂).
Selenia lunaria SCHIFF. V. 12, gen. aert. *delunaria* HB. VII. 12, VIII. 8.
Himera pennaria L. X. 7—16.
Crocallis elinguaris L. IX. 12.
Semiothisa aestimaria HB. IV. 24, VII. 19.
Hybernia bajaria HB. X. 29.
 — *aurantiaria* ESP. X. 28.
 — *defoliaria* CL. X. 11—28 et ab. *obscura* HELF. et ab. *obscurata* STGR.
Anisopteryx aceraria SCHIFF. XII. 20 (♂).
Biston graecarius STGR var. *istrianus* STGR. III. 25 (♂), IV. 6 (♀).
 — *stratarius* HUFN IV. 14—V. 5.
Nychiodes lividaria HB. var. *dalmatina* WAGN. VIII. 23—30, IX. 14.
Hemerophila abruptaria THUBG. IV. 24, VII. 19.
Synopsia sociaria HB. V. 22—VI. 23-ig nagy (♀ egészen 24 mm. hosszú elülső szárnyával) és élesen rajzolt, VIII. 5—VIII. 23-ig kisebb példányokban — V. 22—VI. 23 in sehr grossen (♀ bis 24 mm. Vorderflügelänge), scharf gezeichneten Stücken, VIII. 5—VIII. 23 in kleineren Stücken.
Boarmia umbraria HB. V. 26, VI. 7 (2 ♂).
 — *angularia* THUBG. VI. 6—11.
Gnophos Stevenaria B. VIII. 3 (♂).
 — *dumetata* TR. X. 14 (♀).
 — *sartata* TR. V. 21—VII. 18.
 — *pullata* TR var. *impectinata* GN. VII. 12 (♀).
 — *glaucinaris* HB. var. *supinaria* MN. IV. 28, VI. 2—26, VIII. 7, IX. 29.
 — *variegata* DUP. VI. 30—VIII. 3, VIII. 3—8, IX. 10—18.
Selidosema ericetaria VILL. VIII. 17 (♂).
Phasiane petraris HB. VI. 6.
Scodiona conspersaria F. var. *raunaria* GR. IV. 20—VI. 2, VIII. 16—IX. 15.

Nolidae.

Nola ancipitalis H-S. IV. 3—V. 3.

Sarrothripidae.

Sarrothripus Révayana SC. VII. 9—11, VIII. 3 et ab. *ilicaria* F.
Nycteola falsalis H-S. VII. 23—VIII. 8—22.

Arctiidae.

Phragmatobia fuliginosa L. V. 19; var. *fervida* STGR. IV. 14, V. 5, VI. 30, VIII. 13, IX. 1.

Lithosia caniola HB VIII. 7—IX. 6.

— *unita* HB. var. *palleola* HB. VII. 14.

Heterogynidae.

Heterogynis penella HB. V. 19 (1 ♂).

Zygaenidae.

Zygaena punctum O. VI. 9—30.

— *cynarae* ESP. var. *Turalii* STNDF. VI. 19—25.

Nagyobb, ahímekekenémelykor Grösser, beiden ♂ zuweilen ohne a potrohon övnek nyoma nélkül. Spur des Hinterleibsgürtels.

Zygaena dubia STGR VI. 19—VII. 2.

Elülső szárnyak hat vörös folt- Vorderflügel mit sechs roten Flek-
tal, az alsó oldalukon levő vörös ken, der rote Längsstreifen auf der
hosszanti vonal élessége külön- Unterseite der Vorderflügel variiert
böző. in der Deutlichkeit.

Zygaena angelicae O. VI. 19—VII. 1.

— *Ephialtes* L. var. *trigonellae* ESP. VI. 30.

— *carniolica* SC. (*hedysari* HB.) VI. 23.¹

Ino chloros HB. VI. 26.

— *subsolana* STGR. VI. 20—23.

Psychidae.

Pachythelia villosella O. VI. 15 (♂).

Psyche viciella SCHIFF. VI. 7.

Sesiidae.

Sesia conopiformis ESP. VI. 17 (1 ♂).

¹ A nyugatmediterrán *Z. occitanica* VILL.-t több helyen (Fn. R. Hung. Lep., p. 23; AIGNER, Magy. Lepkéi, 1907, p. 29; Rov. Lap., XVII., p. 95) említik Horvátországból és a tenger-mellékről. Az összes esetekben valószínűleg csak *Z. carniolica*, illetőleg annak alakjáról, az *ab. amoena* STGR.-ről lesz szó.

¹ Die westmediterrane *Z. occitanica* VILL. erscheint mehrorts (F. R. H., p. 23; AIGNER, Magy. Lepkéi, 1907, p. 29; Rov. Lap., XVII., p. 95) für Kroatien und das Litoralgebiet angegeben. Wahrscheinlich dürfte es sich in allen Fällen nur um *Z. carniolica*, namentlich *ab. amoena* STGR. gehandelt haben.

Cossidae.

Hypopta caestrum HB. VI. 17—VII. 14 (copiose).

Dyspessa ulula BKH. V. 3—VI. 3 (♂ copiose).

Pyrilidae.

Achroia grisella F. IV. 6, V. 17.

Galleria mellonella L. IV. 1—V. 27, X. 30 (♂♀ crebro).

Crambus dalmatinellus HMPS. VI. 2 (1♀).

Ez a Zengg-ről már kimutatott faj kisebb és rövidebb szárnyú mint a következő *Cr. brionellus*. Az elülső szárnyak szélső világos harántesíkja az elülső szél alatt hegyesen megtört és kétoldalt sötétén szegélyezett. A hátsó szárnyak a csúcs felé sötétebb barnás-szürkék.

Diese von Zengg bereits angegebene Art ist kleiner und kurzflügeliger als der nachfolgende *Cr. brionellus*. Der äussere leichte Querstreifen der Vorderflügel ist unter dem Vorderrand spitz gebrochen und beiderseits dunkel eingefasst. Die Hinterflügel sind gegen die Spitze dunkler bräunlichgrau.

Crambus brioniellus ZERNY¹ VIII. 22, IX. 6—8, X. 11 (♂♀).

— *inquinatellus* SCHIFF. VIII. 6—IX. 14.

— *graphellus* CONST. VIII. 17 (1♂).

— *geniculeus* Hw. VIII. 12, IX. 6—10.

— *tristellus* F. VIII. 4—22.

— *selasellus* HB. IX. 14.

— *latistrius* Hw. IX. 14.

— *pinellus* L. VI. 30.

— *hortuellus* HB. VI. 15.

— *pascuellus* L. VI. 19—VIII. 2 (crebro).

Platytes alpinellus HB. VIII. 19.

Eromene ocellea Hw. IV. 30—VI. 3.

Hypsotropa limbella Z. VIII. 5.

Ephestia teph rinella LED. VI. 3 (♂), VII. 16 (1♀).

Ancylosis cinnamomella DUP. V. 25, VII. 2—16, VIII. 4—12. IX. 7.

Alispa angustella HB. VII. 16, VIII. 23.

Pempelia sororiella Z. VII. 2—VIII. 5.

Euzophera cinerosella Z. V. 30, VII. 8, VIII. 22, IX. 4.

Nyctegretis achatinella HB. VII. 3.

Etiella zinckenella TR. IV. 30, VII. 2, VIII. 13.

Bradyrrhoa trapeziella DUP. V. 25 (nagy ♂ — grosses), VIII. 10 (kis ♀ kleines).

Salebria formosa Hw. IV. 30.

¹ Ann. Naturh. Hofmus. Wien. XXVIII. p. 298.

Salebria cingilella Z. V. 5. (♀ sötét szürke hátsó szárnyakkal. —
♀ mit dunkelgrauen Hinterflügeln.)

Trachonitis cristella HB. VI. 20, VIII. 20.

Dioryctria abietella F. V. 11 (♂).

Pterothrix rufella DUP. VI. 23 (♂), VIII. 21 (♀).

Acrobasis obliqua Z. VI. 4 (♂), 6 (♀).

— *lunidana* SCHIFF. VIII. 13.

— *sodalella* Z. VIII. 13.

— *consociella* HB. VII. 1.

— *Fallouella* RAG. VII. 9 (♀). (Herkulesfürdőről már ismeretes. —
Bereits von Herkulesbad bekannt.)

Rhodophaea dulcella Z. VI. 7–15, VIII. 7.

— *marmorea* HW. V. 21, VII. 2.

— *legatella* HB. VII. 12–VIII. 20.

— *advenella* ZEK. 21, IX. 14.

Endotriche flammealis SCHIFF. VII. 9–12.

Hypsopygia costalis F. VIII. 8.

Stemmatophora combustalis F. R. VII. 3 (1 ♂).

Herculia glaucinalis L. VI. 7, VIII. 6.

Actenia brunnealis TR. VII. 2 (♀), VIII. 19–21, IX. 4 (♂).

Cledeobia angustalis SCHIFF. VII. 1 (♀).

Perinephila lancealis SCHIFF. VII. 15 (♀).

Scoparia Zelleri WELZ. VI. 4 (♂), VII. 3 (♀).

— *basistrigalis* KNAPP. VII. 12.

— *crataegella* HB. V. 21–25, VII. 2, VIII. 14.

Sylepta aurantiacalis F. R. VIII. 13 (♀).

Glyphodes unionalis HB. VIII. 10–13, X. 11.

Hettula undalis F. Zengg. VI. 20. 13.

Evergestis caesialis H-S. VI. 23, VIII. 14–30.

Phlyctaenodes aeruginalis HB. VI. 2 (♂), VII. 11 (♂), VIII. 1 (♀), IX. 7 (♀).

Diasemia litterata Sc. IX. 1–4.

— *Ramburialis* DUP. VIII. 31 (1 ♀).

Cynaedu dentalis SCHIFF. VI. 30–VII. 30. (Nagyon világos példányok. —
Sehr helle Stücke.)

Metasia ophialis TR. VII. 2 et ab. *thanatella* SCHAW. VIII. 3–8 (♂).

Pionea ferrugalis HB. V. 21. VI. 30, VII. 12, VIII. 13 (copiose).

— *rubiginalis* HB. VII. 12.

Pyrausta repandalis SCHIFF. VIII. 12.

— *diffusalis* GN. VI. 1–VII. 3, VIII. 8–IX. 14.

— *cespitis* SCHIFF. var. *intermedialis* DUP. VI. 3 (♂).

— *virginalis* DUP. (b. s. p.) IV. 24–V. 21, VI. 3, VII. 16.

— *castalis* FR. VIII. 2–22 (crebro).

— *purpuralis* L. IV. 1; var. *ostrinalis* HB. V. 21, VII. 2.

Pterophoridae.

Oxyptilus teucris JORD. var. *loranus* FUCHS. V. 25—VI. 6.

Platyptilia rhododactyla F. VII. 7:

— *ochrodactyla* HB. var. *bosniaca* RBL. VI. 2—7, VII. 2, X. 10.

Alucita tetradactyla L. var. *meristodactyla* (MN. i. l.) V. 12—VI. 13.

Ez a kis és világosabb déli alak — Diese kleinere, hellere, südliche MANN gyűjteményében fenti neve Form trägt in der Sammlung MANN's vet joggal viseli. Hasonló példányok vannak előttem Josipdol-ról obigen berechtigten Namen. Gleiche Stücke liegen von Josefstal aus (Horvátország), Spalato, Livorno, Kroatien, Spalato, Livorno, Corsika Korzika és Brussa-ról. und Brussa vor.

Stenoptilia pterodactyla L. VII. 2.

Agdistis meridionalis Z. VIII. 6 (1 ♂).

Orneodidae.

Orneodes zonodactyla Z. VI. 3 (1 ♂).

— *desmodactyla* Z. VII. 1—5. (Rendes nagyságú, a tapogatók nagyon hosszú végizzel. — Von normaler Grösse, mit sehr langem Palpenendglied.)

— *cymatodactyla* Z. VIII. 7, 17.

Tortricidae.

Dichelia artificana H-S. V. 13, IX. 23 (♂ ♀).

Cacoecia rosana L. VI. 20.

Eulia cupressana DUP. V. 22 (♂).

Cnephasia luridalbana H-S., VI. 11—23.

— *monochromana* HEIN. V. 16—VI. 9.

— *canescana* GN. VIII. 20.

Cheimatophila tortricella HB. III. 23 (♂).

Lozopera mediterranea RBL. V. 26 (♂). (A szlavoniai Kraljevica-ról [KOČA] már ismeretes. — Bereits aus Slavonien [Kraljevica, KOČA] bekannt.)

Conchylis Mussehlana TR. V. 29. (Nagy ♂. — Grosses ♂).

— *purana* GN. VII. 2—8.

— *jucundana* TR. VI. 10 (♂).

— *Woliniana* SCHLEICH. V. 25, VI. 9.

— *Heydeniana* H-S. VII. 15.

— *undulatana* KENN. V. 25, VI. 11.

Phtheochroa sodaliana HW. V. 24 (♂).

Evetria resinella L. III. 23 (♀).

Polychrosis quaggana MN. V. 26 (♂).

Crocidosema plebejana Z. VI. 11 (♂).

Epinotia rufimitrana H-S. IX. 14 (♂).

Semasia pupillana CL. VII. 2, VIII. 17.

Epiblema albidulana H-S. VII. 16, VIII. 16.

— *thapsiana* Z. V. 25, VII. 2, IX. 14.

Grapholitha cosmophorana TR. III. 25.

— *graeca* STGR. IV. 24, V. 11, IX. 7. (Nagy ♂. — Sehr grosses ♂).

Plutellidae.

Cerostoma persicella F. V. 29.

Gelechiidae.

Metzneria intestinella MN. V. 22.

Bryotropha senectella Z. var. *obscura* HEIN. V. 19.

Sitotroga cerealella OLIV. VII. 23

Mesophleps silacellus HB. V. 8—26.

Nothris marginella F. VIII. 20.

— *verbascella* HB. V. 21—VI. 23.

— *declaratella* STGR. V. 16, VI. 3—12, IX. 14.

Isztriából (Monte Spaccato, Aus Istrien (Monte Spaccato, leg. leg. GALVAGNI) ismeretes. GALVAGNI) bekannt.

Nothris lemniscella Z. IX. 10.

Holcopogon helveolellus STGR. VI. 6, VII. 2.

Sophronia humerella SCLIFF. V. 24.

Symmoca signatella H-S. VII. 2, VIII. 15.

— *designella* H-S. VII. 3—5.

Depressaria squamosa MN. V. 28, VII. 20.

— *zephyrella* HB. VII. 1, X. 12.

Trencsénről már ismeretes. Bereits von Trencsén bekannt.

Depressaria amanthicella HEIN. VI. 9.

-- *lutosella* H-S. VI. 5.

-- *Douglasella* STT. IX. 4.

— *hirtipalpis* Z. VII. 6, VIII. 6, IX. 10.

Fiume-ről (KRONE) már ismeretes. Bereits von Fiume (KRONE) bekannt.

Elachistidae.

Epermenia pontificella HB. IV. 22, V. 4. (Apró, erősen szürké színű. — Klein, stark grau gefärbt.)

Pyroderces argyrogrammos Z. V. 16—20.

Stigmatophora serratella TR. V. 30—VIII. 19.

Coleophora alcyonipennella KOLL. V. 19.

— *spissicornis* Hw. V. 15, VI. 1.

— *lirella* Z. VI. 1.

Coleophora vibicigerella Z. VI. 5.

— *helychrisella* KRONE. VI. 9, VII. 2.

— *caelebipennella* Z. VI. 9.

— *ibipennella* Z. VI. 8 (♀).

— *chamaedryella* STT. V. 19.

— *ciconiella* H-S. VI. 1 (♀)

Gracilariidae.

Gracilaria tringipennella Z. V. 25.

Talaeporiidae.

Solenobia adriatica (RBL. i. 1.) III. 24 (2 ♂).

S. Nickerlii HEIN. mellé tartozik, de kisebb, nagyon világos, az elülső szárnyakon durva szürke rácsos foltokkal, a hátsó szárnyak fehéresek. Az elülső szárnyak hossza 5 mm.

Bei *S. Nickerlii* HEIN., noch kleiner, sehr hell, mit groben grauen Gitterflecken der Vorderflügel und weisslichen Hinterflügeln. Vorderflügel-länge 5 mm.

Tineidae.

Scardia boleti F. VIII. 4 (♀).

Tinea Roesslerella HEYD. V. 26 (♂).

Egy erdélyi új vak bogárról.

Irta: MALLÁSZ JÓZSEF.

A Biharhegység néven összefoglalható hegyvidék erdélyi kifutói még számtalan barlangot rejtenek, melynek kikutatása a jövő feladata. Az elmúlt nyáron a hunyadmegyei Boicza község melletti Karácsonyfalva barlangjait kutatván, ezek egyikében egy *Anophthalmus*-t gyűjthettem, melyet újnak ismervén fel, alábbiakban óhajtom leírni.

***Anophthalmus Gabriellae* MALLÁSZ, n. sp.**

Capité pronoto angustiore et cum mandibulis multo longiore, sulcis frontalibus profundis, oculorum loco vix distinguendo. Antennis gracilibus, dimidium corporis haud attingentibus, articulo secundo articulo tertio brevior, articulo tertio articulo quarto vix longiore, articulis quarto et quinto aequilongis. Pronoto latitudine vix longiore, cordato, margine antico minus fortiter sinuato, lateribus antice rotundatis, postice angustatis et ante angulos posticos haud sinuatis, disco levissime convexo, margine laterali retrorsum sensim dilatato, sulcis basalibus obsoletis. Elytris elongatis, paulo convexis, profunde punc-

tato-striatis, striis ubique aequaliter impressis, interstitiis punctis setigeris totis interruptis, humeris rotundatis, margine laterali horizontali. Long. 5.5 - 6 mm.

Hungaria orientalis: Antrum prope Karácsonyfalva.

A. Mallászi Csiki forma pronoti, *A. Sziládyi* Csiki forma sculpturae elytrorum affinis, sed notis supra allatis distinctus.

*

A fej keskenyebb és a felső állkapcsokkal jóval hosszabb, mint az előtor, hajlított homlokbarázdái mélyek, a szemek helye alig jelzett. A csápok karesúak, a test felét nem érik el, a második csápíz rövidebb mint a harmadik íz, a harmadik alig hosszabb mint a negyedik íz, utóbbi az ötödik ízzel egyenlő hosszú. Az előtor alig hosszabb mint széles, szívforma, elülső széle gyengén ívelten kimetszett, oldalai elül kerekítettek, innen hátrafelé keskenyedők és a hátsó szögletek előtt nem öblösek, a korong alig domború, az oldalperem hátrafelé szélesbedő, a tűbarázdák gyengék. A szárnyfedők, hosszúkások, gyengén domborúak, az oldalakig mélyen pontozottan barázdások, a sörtéviselő pontok a köztereket teljesen megszakítják, a váll kerekített, az oldalperem lapos. Hossza 5.5—6 mm.

Előfordul a Karácsonyfalvai barlangokban Boicza mellett Hunyad megyében.

Az *A. Mallászi* Csiki és *A. Sziládyi* Csiki legközelebbi rokona és pedig elsőhöz az előtor alakja, utóbbihoz a szárnyfedők alakja és pontozottsága révén áll közel, egyebekben a fentiek alapján különbözik.

Az új fajt kirándulótársam HEUTSCHY ELLA kisasszony tiszteletére neveztem el.

Különfélék.

† Wachsmann János Folyó évi februárius hó 2.-n elhunyt Pápán 78 éves korában WACHSMANN János ny. kasznár, a Magyar Entomologiai Társaság volt tagja. Az elhunyt maga entomológiával nem foglalkozott, azonban évekket ezelőtt elhunyt bátyja, WACHSMANN FERENCZ részére a legnagyobb buzgalommal gyűjtött. Így az ő gyűjtése eredményeként közölhette bátyja a „Rovartani Lapok“ 1907. évi XIV. kötetében „Pápa környékének bogárfaunája“ című munkáját. Sok érdekes faj gyűjtését köszönhetjük neki. Pápán kívül főleg Budapest környékén és a Bakony-hegység észak-nyugati részében gyűjtött.

Cs. E.

Ugró magvak. — Mint ismeretes, egyes apró lepkék (*Tortricidák*) hernyója különféle magvakban él. A hernyók különös és gyors helyzetváltoztatása alkalmával a magokat természetesen magukkal

rántják s miután a hernyó a magban benne van, a jelenség azt a benyomást kelti, mintha a magvak ugrálnának. Újabban a *Tamarix nilotica* magvait is „ugró magvaknak“ tanulták megismerni. Ebben az esetben a *Nanophyes maculatus* nevű orrmányos bogár kis lárvája idézi elő az ugrást, mely 5 cm. magas és 8—10 cm. hosszú is lehet.

Dr. K. K.

Irodalom.

L. Oldenberg: Einige neue und alte Hilara-Arten (Dipt.). (Archiv f. Naturgesch., LXXXI, 1915, Abt. A., 9 Heft, pag. 166—172).

A dolgozatban egy új magyarországi faj, a *Hilara perversa* is le van írva; termőhelye Tátrafüred és a szomszédos Kohlbachvölgy.

Dr. KERTÉSZ K.

Társulati ügyek.

A Magyar Entomologiai Társaság ülései.

Választmányi ülés 1916. márczius 17-én. — Dr. STREDA REZSŐ elnök az ülést megnyitván mindenekelőtt bejelenti, hogy CSIKI ERNŐ titkár lemondott és kéri a választmány ez ügyben való intézkedését. A választmány többek hozzászólása után a titkárt kéri, hogy lemondásától álljon el és vezesse tovább is a társaság ügyeit, a miben mindenképen segítségére lesz. A titkár lemondását erre visszavonta. — Dr. KERTÉSZ KÁLMÁN pénztáros jelenti hogy Dr. HORVÁTH GÉZA-né eddigi rendes tag az alapító tagok sorába lépett, majd ajánlatára rendes tagokul megválasztatnak:

Dr. DEGEN ÁRPÁD, a m. kir. vetőmagvizsgáló állomás igazgatója — Budapest, VI. Városligeti fasor 20b.

FEJÉRVÁRY GÉZA GYULA BÁRÓ, egyetemi tanársegéd — Budapest, I. Döbrentei-u. 6.

KÁROLYI GYULÁNÉ GRÖFNÉ, sz. KÁROLYI MELINDA — Mácsa (Arad megye).

46. rendes ülés 1916. márczius 17-én. — Dr. HORVÁTH GÉZA „A Saga serrata F. elterjedése hazánkban“ czímén tart előadást (teljes terjedelmében megjelent előző számunk 33—35. oldalán), melyhez BIRÓ LAJOS, Dr. SZILÁDY ZOLTÁN, Dr. SCHMIDT ANTAL és SÁNDOR SÁNDOR szóltak hozzá. Utána Dr. KERTÉSZ KÁLMÁN a Pachygastrinák származástani kapcsolatáról tartott előadást, melyben kifejti, hogy a legyeknek ez az alsaládja fejlődése folyamán két csoportra szakadt; az egyiknél a potroh megnyúlt, a másiknál megrövidült. Előadó az előbbi csoportot tartja az ősibbnek. Végül arra a következtetésre jut,

hogy a Pachygastrinák őseit oly alakokban kell keresni, melyek az ortoraf Nematocerákhoz közel állanak.

Választmányi ülés 1916. április 27-én. — DR. KERTÉSZ KÁLMÁN pénztáros ajánlatára rendes tagokul megválasztatnak:

DR. AUJESZKY ALADÁR, főiskolai tanár — Budapest, VIII. Baross-utca 55.

BECKER TIVADAR, ny. építész-tanácsos — Liegnitz, Weissenburger-Str. 3. (*Dipt.*)

DR. HÜTL HÜMÉR, egyetemi ny. rk. tanár — Budapest, IV. Ferencz József-rakpart 23.

DR. KERTÉSZ ABÁNÉ — Budapest, I. Apród-u. 5.

DR. UNGER EMIL, a m. kir. halélettani állomás asszisztense — Budapest, VII. Aréna-út 29.

WENCKHEIM MIKLÓS gróf — Takesány (Zemplén m.) (*Lepidopt.*)

Egyben jelenti, hogy a megválasztottak közül DR. HÜTL HÜMÉR és a múlt ülésen megválasztott DR. DEGEN ÁRPÁD egyszersmind alapítványt is tettek.

47. rendes ülés 1916. április 27-én. — JABLONOWSKI JÓZSEF alelnök a *Silvanus*-bogár kártételéről tartott előadást, melyben a bogár életmódjáról az eddigi ezirányú irodalom alapján ad történeti áttekintést, majd ismertetvén a bogár életmódját, megállapítja, hogy KIRCHNER nézetéhez hasonlóan a bogár nem kártékony.

Hivatalos nyugtázás.

Folyó évi május hó 18-tól szeptember hó 18-ig a következő tagtársak fizették be tagdíjaikat:

Alapítványi díjat fizetett: Burchard-Bélaváry Konrád, Györgyey Illés, Herrmann Ferencz, Nemzeti Casinó, Temesvári műmalom r. t.

Tagsági díjat fizetett 1911-re: Dr. Szombathy Kálmán; *1914-re:* Dr. Fodor János, Dr. Fodor Jenő; *1915-re:* Dudich Endre, Dr. Fodor János, Dr. Fodor Jenő, Mallász József; *1916-ra:* Adonyi Takarékpénztár r. t., Becker Tivadar, Boczkó János, Bodnár Bertalan, Dudich Endre, id. Dr. Entz Géza, Goics András, Dr. Götz István, Dr. Fodor János, Dr. Fodor Jenő, Herczog József, Dr. Kertész Abáné, barsi Leidenfrost Ernő, Lejtényi Sándor, Lencz Ferencz, Nagymaros — Visegrádi Takarékpénztár r. t., Móczár Miklós, Thalhammer János, Dr. Tiltseher Pál.